

Petr Čtvrtníček: Nikdy nevíš, kdy zas budeš amatér

Včera na JH vystoupili Hamleti ze Zábřadlí. Přesněji hostovalo zde představení tohoto jména, které se celé zabývá herectvím a jeho odvrácenými stranami. Jedním z Hamletů byl i Petr Čtvrtníček. Jeho závěrečný monolog o hereckých snech by se možná měl posílat všem adeptům herectví jako varování před přílišným očekáváním. Sešli jsme se krátce po prvním představení.

Petře, co vy a Jiráskův Hronov? Jsou tu nějaké styčné body?

Ale jo a budete možná překvapeni. Na Jiráskově Hronově jsem byl před pětadvaceti či možná i více lety. S Petrem Léblem, který tady vydával tak trochu samizdatový či samozvaný festivalový deník Ježek kamzíček aneb Král šumař. Připravovali jsme jej ještě s Radmilou Hrdinovou a Radkou Prchalovou, dnes Potměšilovou. Byl jsem tady celou přehlídku, takže jsem viděl i úvodní Lucernu v nastudování zdejšího pana starosty. Bylo to pěkný, dojemný. Petr měl pro takové – řekněme sousedské – divadlo úžasný smysl. Užili jsme si to tady a měli nás tu snad i rádi. Do časopisu jsem přispíval jen občas nějakými fóry. Petr měl svébytnou poetiku, která je asi neopakovatelná. Bylo to moc pěkný a pro mě poučný. Hlavně Petrovým přístupem a názory. Dnes si z toho často vybavuju jednu moc pěknou Petrovu větu, kterou se stále řídím. Jde o jakousi poklonu amatérům, anebo spíš varování pro profíky, kteří si toho moc o sobě myslí: „Nikdy nevíš, kdy zas budeš amatér.“ Vzal jsem si ji k srdci a z profesionálního divadla si nikdy moc nedělám. Protože nikdy nevím, kdy zas budu amatér... Možná už jím jsem, akorát si hraním přivydělávám. Nebo jsem amatérem zůstal... Nevím.

A kdo to ví?

Petr. Ale ten to neřekne. Felí tam na obláčku a kouká na nás...

Moc se to o vás neví, ale vy jste v amatérském divadelním hnutí začínal...

Jo, to je pravda. Na UMPRUM jsme měli takovou pohybově komediantskou či komediálně-satirickou taneční skupinu Vrata, kterou založil Zdeněk Suchý a já do ní vstoupil. A tím jsem vlastně vstoupil na divadelní prkna. Bylo to ještě za skomírajícího bolševika někdy v druhé polovině osmdesátých let (v roce 1986 – pozn. red.) a my si dělali, co jsme chtěli. I když v té době to byl ještě docela vestřej bolševik... Ale vydrželi jsme a nakonec pár let, dokud jsme se nerozprchlí každý jinam, vystupovali jsme ještě v devadesátkách.

Mohl byste tu skupinu trochu přiblížit? Na Jiráskově Hronově, pokud je mi známo, nikdy nebyla.

Byla jsem taková všehochuť lidí, co chtěli dělat divadlo trochu podobné tomu, co předváděla Pražská 5. Něco mezi Sklepem a Baletní jednot-

Rozhovor s osobností

kou Křeč. Já tehdy na UMPRUM studoval kreslení a scénografii, Zdeněk uměleckého truhláře, pak tam byl řezbář, učitelka, taxikář. Bylo to dost ostrý, punkový. Spolupracovali jsme i s rockovou skupinou Nahoru po schodech dolů band, hráli s ní na koncertech, později natáčeli videoklipy. To ryze amatérské divadlo či hnutí se všemi festivaly a postupovými přehlídkami nás minulo. Tehdy byla jiná doba a všechno se to slilo do jednoho proudu – jak se dnes říká - divokých devadesátek.

Představení Hamleti, se kterým jste dnes hostovali na JH, je především o hereckých snech a groteskní, někdy až bolestné či tragické realitě, která je často v ostrém protikladu. Měl jste vy nějaké herecké či divadelní sny?

Neměl jsem žádné herecké sny. Snad jen ten, že budu hercem. To jo, to jsem opravdu chtěl. Věřil jsem od dětství, že se k divadlu jednou protluču. Ale nějak si mi nedařilo dostat se na školu – na DAMU ani na JAMU – a dokonce ani do Těšínského divadla, kam jsem jako možný elév dostal umístěnkou. Tak jsem si tehdy řekl: „Prdím na vás. Budu si dělat divadlo i bez vás.“ Hrál jsem ve Vrattech a využíval i jiné příležitosti. No a pak mě Petr Lébl někdy v půli devadesátých let vzal na Zábřadlí (Čtvrtníček poprvé vystoupil v roli Uchovertova v Revizorovi, prem. 21. 2. 1995 – pozn. red.).

Dá se podle vás herectví naučit? Myslíte, že by vám škola něco dala, schází vám dnes něco, co byste se jinde nenaučil?

Dá se myslím naučit řemeslu, technice, základům. Ale nemusí to být nutně ve škole. Dá se tomu naučit za pochodu, což je můj případ. Ale hlavně něco v člověku musí být od jeho podstaty, a to se jistě naučit nedá. Tím chci říct, že ne každý, kdo dělá divadlo, jak profesionální tak amatérské, by je dělat měl. Ostatně to je předmětem mého jízlivého monologu v Hamletech.

Máte divadelní, herecký vzor či nějakou větu, poučku, kterými se řídíte?

Můj snad jediným skutečným hereckým rádcem byl Leoš Suchařípa, s nímž jsem seděl na Zábřadlí v jedné šatně. Byl to tehdy už asi rok, co jsem s ním hrál, když jsem se osmělil a zeptal se ho: „Leoši, vy jste takovej chlapík, že mi to řeknete. Co bych měl zlepšit? Vy na mě furt na jevišti koukáte, tak to máte z první ruky.“ A on tím svým typickým chraplavým, zborceným hlasem – ostatně, poznal jste, že to upozornění o vypnutí mobilů před představením, byl jeho hlas? - říká: „Musíš mluvit.“ A já: „Ale vždyť já v představení mluvím!“ A on: „Ale ty to musíš těm lidem říct! Ty to musíš říkat těm, s kterejma v tom divadle právě seš, s kterejma v tu chvíli žiješ. Všem. To je celý. Neříkáš jenom tak něco. Chodíš, kam chodíš, to ať si řídí režisér. Ale ty jim to, co říkáš, musíš říct. Těm lidem!“ Tak nevím, jestli jsem se poučil. Ale dneska nám tleskali.

Na JH se nejen divadlo hraje, ale jsou tu i různé semináře. Dovedete si představit, že byste tu vedl jeden z nich? O komediantsství, o humoru, o autorství, možná o herectví...

Vůbec ne. Já bych vůbec neuměl učit. A to jsem z učitelské rodiny! Babička byla ředitelkou mateřské školky, kam jsem chodil, maminka byla ředi-

pokračování na straně 2

Slovo na okraj

#Hronovjeláska

Nechci ani vyslovit, kolik let jezdím na Jiráskův Hronov. A vlastně se pořád na různých místech ptám, čím je právě tento festival tak výjimečný, že se stává pro většinu svých návštěvníků celoživotní láskou.

Odpovědi se mi za to více než čtvrt století dostalo mnoho, ale vlastně si jsou dost podobné. Hronov je místem setkání. Setkání s lidmi, přáteli, divadlem, kulturou, místem, které se jednou za rok stává průsečíkem cest, pojičkou životů, místem, kde se navazují vztahy, kde sdílíme zážitky, pocity, životy. Kam se člověk chce vrátit, protože je mu tu dobře, protože se na jeden týden ocitne v jiné dimenzi. V alternativním časoprostoru. Je to intenzivní týden, který člověka pohltí – a nepustí. Už nikdy.

Pravda, návraty do reality bývají po Hronovu těžké. Optimista ale už v neděli ve Stovce ví, že do příštího festivalu zbývá 357 dnů. Pesimista se ptá, zda existuje život po Hronovu.

Úvodník jsem nadepsal hashtagem. To proto, se v tomto krátkém sloganu pokoušíme zformulovat to, co fotku (nebo co sdílíme) nejlépe definuje. A Jiráskův Hronov má za poslední roky hashtagů několik. #jedunaHronov #prostěHronov. Těmito hesly se k tomuto festivalu a komunitě lidí, kteří ho tvoří, hlásí na sociálních sítích. A vystihují ho hezky. Narazil jsem ovšem na hashtag nový, který se mi moc zalíbil a který je též vypovídající, sdělný, výstižný: #Hronovjeláska

Josef Jan Kopecký

Pozor!!! Divadelní olympiáda

Nejen v Tokiu se zápolí. Olympijské hry má i Jiráskův Hronov. Hry se uskuteční ve středu 4. srpna v 17.30 hodin v parku vedle malé scény. Samozvaným předsedou divadelního olympijského výboru je Ondřej Lechnýř zvaný Ovce, kterému se zájemci mají hlásit buď přes instagramový profil Jiráskova Hronova (@jiraskuvhronov) nebo zprávou messengerem přímo na FB stránce Jiráskova Hronova (@jiraskuv.hronov). Upozornění – vzhledem k fyzické a psychické náročnosti prestižního klání je v závodním poli místo jen pro 10 účastníků. Několik disciplín dle pořadatelů olympijských her prověří duši i tělo amatérského divadelníka až na samotné dno. I hlouběji.

red

pokračování ze strany 1

telkou základky, kam jsem chodil, všude okolo mě byly v přibuzenstvu samý učitelky. Ale já nejsem kantorský typ. Já se nedokážu ani učit sám, natož abych někomu ještě něco předával. Já bych měl vždycky pochybnosti, zda to, co studentům říkám, je to správný. Ne, že bych neměl odvahu nebo vlastní názor, ale nechtěl bych jim kazit život. Co kdybych jim to řekl špatně?!

Přesto se vás zeptám. Co byste adeptům herectví – řekněme tak trochu v pozici Leoše Suchařípy – řekl? Právě teď.

Ať si dělají, co chtějí. Ale ať chtějí to správné. Tedy ať dělají to správné a pak si s tím dělají, co chtějí.

Vladimír Hulec

Umění už dnes není tak lákavý obor jako v minulosti

Alexandra Štefková a Renata Jurčová z Národního osvětového centra (NOC) v Bratislavě přijely na Jiráskův Hronov v podstatě jako jediní zahraniční hosté. Představily výstavu, která je k vidění ve Wikov aréně do konce festivalu. Vzhledem k tomu, že NOC je vlastně instituce podobná české organizaci NIPOS/ ARTAMA, zajímalo nás, jak funguje amatérské divadlo na Slovensku.

Ráda bych vás a práci NOC představila účastníkům Jiráskova Hronova. Můžete nejprve říci něco o sobě?

AŠ: Já jsem vystudovala na VŠMU divadelní vědu, dramaturgii a režii. Byli jsme takový experimentální ročník, kde nám tyto obory spojili dohromady. Bylo to úžasné, ale náročné. Pak jsem dělala doktorát o současném španělském divadle, takže jsem kvůli získání informací musela na čas odjet do Španělska. Když jsme se vrátila, kromě učení na konzervatoři a psaní článků jsem začala na poloviční úvazek pracovat v Národním osvětovém centru. Protože pocházím z ochotnického souboru, už jako dítě jsem začínala v dramatu, tato oblast mi byla vždycky blízká. Takže se časem poloviční úvazek změnil v úvazek celý. Teď pracuju

v divadelním oddělení, jsem odborný pracovník pro amatérské divadlo. Tak jako mají Čechy oddělení ARTAMA, my máme ONU (Oddělení neprofesionálního umění). Vedle divadla se soustředí na fotografii, film, hudbu a přednes.

A vy se zaměřujete speciálně na dětské divadlo?

AŠ: Ano, na dětskou dramatickou tvorbu a dospělé hrající pro děti. A taky na zahraniční spolupráci, která ovšem v tomto období není téměř žádná.

A co vy, Renato?

RJ: Já jsem začínala na konzervatoři v Košicích a vystudovala jsem dramaturgii na Vysoké škole múzických umění. Od letošního března pracuju v Národním osvětovém centru jako odborný pracovník pro umělecký přednes. Dlouhá léta jsem byla amatérskou režisérkou různých divadelních souborů a zároveň jsem učila na Základní umělecké škole v Levicích na literárně-dramatickém oboru.

Už jste někdy navštívily Jiráskův Hronov?

AŠ: Ano, několikrát. Poprvé ještě jako dítě, to si pamatuju jen matně. Ale poslední léta se snažím přijet

každý rok a vždycky přivezt nějaký slovenský soubor. Velmi ráda se sem vrací a setkávám se s přáteli.

RJ: Já jsem tu poprvé a velmi mě těší, že tu můžu být. I když jsem asi nezažila tu atmosféru, kterou je festival pověstný. Moc se mi líbí vítání souborů na schodech, z toho jsem byla nadšená.

Na Slovensku máte festival srovnatelný s JH, tedy Scénickou žatvu. Kdybyste to měly srovnat – liší se rozsahem či koncepcí, nebo naopak má hodně společného?

AŠ: Koncepce je velmi podobná, protože v dobách Československa byly naše národy, a tedy i tyto festivaly mnohem víc propojené, navzájem jsme se inspirovali. Takže podobně jako u vás máme na Scénické žatvě vítěze z postupových přehlídek všech divadelních druhů a žánrů, včetně přednesu a divadla poezie. Do off-programu taky zveme profesionály jako inspirativní představení. A součástí jsou i workshopy, přednášky, semináře a diskuse s profesionály. Zkrátka, koncept je velmi podobný.

Které z amatérských divadel je na Slovensku v dnešní době nejprogresivnější?

AŠ: To je složitá otázka. Velmi výrazný je DISK, který byl i na JH. Blaho Uhlár, který je profesionální režisér, s nimi pracuje dlouhá léta formou kolektivní autorské tvorby. Na začátku zkoušek nemají text ani téma, a v průběhu zkoušení z toho vznikne inscenace. Poslední inscenace jsou koncipovány jako mozaika fragmentů. Jsou to epizody, jednotlivé výstupy na nějaké téma, ze kterých je inscenace složená. A pro mnohé, divadlem nepoučené diváky je to velmi avantgardní - stává se, že během představení odcházejí, ať už kvůli vulgárním výrazům nebo nahotě na jevišti. Jinak mám pocit, že se u nás daří spíše tradičnějšímu divadlu.

Jaké je to v oblasti přednesu a divadla poezie?

RJ: Myslím, že přednes dnes zažívá celkem zajímavé období. Hlavně v přednesu se v posledních letech objevují různé zajímavé pokusy, včetně experimentálních. Kromě Hviezdoslavova Kubína, jako celostátní postupové přehlídky, tak funguje Přednášam, teda som, což je mezinárodní přehlídka přednesu poezie, prózy, monologů a experimentálního přednesu základních uměleckých škol, které organizuje ZUŠ v Kremnici, konkrétně Peter Luptovský. Mnohé experimentální přednesy zaznívají na obou přehlídkách. Takovými zajímavými osobnostmi posledních let v přednesu, ale i divadla poezie jsou Marica Šišková, Štěpán Foltán, Peter Luptovský a taky moji svěřenci.

Vaše Národní osvetové centrum vydává časopis Javisko, které je věnováno vyloženě amatérskému divadlu? U nás papírová Amatérská scéna zanikla a přesunula se jen na web.

AŠ: Kdysi Javisko bylo v podstatě jediným zdrojem i pro profesionální a amatérská divadla, ale

v posledním období se profiluje jako odborný časopis pro neprofesionální divadlo. Přesahy tam samozřejmě jsou, například v inspirativních rozhovorech s profesionálními tvůrci, kteří často pracují s amatéry. V poslední době se hodně diskutuje, co s tím časopisem dál. Nedávno vyšel sborník k 50. výročí tohoto listu, patří mezi nejstarší divadelní časopisy v Evropě, ale stále se diskutuje nad tím, zda ho nechat v tištěné podobě, nebo jen on-line. Zatím se přikláníme k verzi, že by existovalo obojí.

Máte pocit, že o práci v amatérských oborech je stále zájem, nebo se snižuje?

Obávám se, že hlavně na Slovensku je zájem menší. Netýká se to ovšem dětského divadla. Tam je to opravdu úžasné, máme stovky a stovky souborů a skvělé pedagogy, kteří se chtějí stále vzdělávat. Ale se studentským a dospělým divadlem už je to horší. Je citelně méně souborů, které kontinuálně pracují. Spíše v posledních letech existují soubory, zejména ty studentské, které udělají dvě tři inscenace a zaniknou.

RJ: Umění už dnes není tak lákavý obor jako v minulosti. Ale co se týká uměleckého přednesu, nemůžu si stěžovat. Kubín má v ZUŠ stále ještě zvuk, díky tomu, že pedagogové dostávají nějaké body, takže mají motivaci. Ale mně se tenhle přístup moc nelíbí.

Jak jste přežívali koronu? Uskutečnily se festivaly?

AŠ: U nás to kvůli hygienickým opatřením bylo komplikovanější než v Česku, protože pravidla byla nastavena mnohem dříve a přísněji. Takže postupovky vůbec neproběhly, a vše se posunulo na podzim. Pak ale přišla druhá, silnější vlna, takže to, co jsme plánovali, nebylo možné realizovat. Nicméně, v prosinci se uskutečnila Scénická žatva on-line. Soubory, které měly připravené inscenace, je natočily na videa a ta jsme sdíleli na našich stránkách. On-line byla i porota a lektori. Součástí byl i kvíz o vzniku Národního divadla a prvních profesionálních hercích, z nichž mnozí vycházeli z ochotníků. Loni jsme totiž slavili výročí 100 let Národního divadla a 190 let od prvního ochotnického představení v Liptovském Mikuláši. Takže na rok 2020 jsme měli neskutečné plány v profesionálním i neprofesionálním divadle, ale většina z nich se úplně zrušila nebo přesunula.

Jak to bude se Scénickou žatvou letos?

AŠ: Koncem srpna nás čeká v Martině 99. ročník Scénické žatvy a doufám, že bude už s živými lidmi. Dramaturgická rada vybrala účastníky z přihlášených a natočených inscenací. Zároveň už se chystáme na 100. Výročí Scénické žatvy příští rok.

Jana Soprová

P.S. Rozhovor proběhl ve slovenštině, je tedy přeložen, tak doufám, že jsem slova zpovídáných nezkreslila.

Ring volný

Milan Prchal a Michal Kops (olevo)

Hrdinové zákulisí – hrdinové okamžiku

Jmenují se **Pavel Lelek, Milan Prchal, Pavel Hurých, Michal Kops, Jan Kaška**. Možná, že jejich jména vám nic neřeknou, ale od vidění je bezpochyby znáte. Ze zázemí Jiráskova divadla, Čapkova sálu, Myšárny a Velké i Malé stage v parku. Jsou to právě oni, kdo se starají o technické zajištění akcí, což nebývá vždycky snadné. Spíše naopak, musí být totiž schopni řešit „nemožné na počkání a zákraky ihned“ – do tří dnů už by totiž bylo pozdě. Právě včera jeden z nich, navíc dvorní zvukař zdejších hudebních skupin, **Michal Kops**, oslavil jubileum: 20 let s Jiráskovým Hronovem! Říká: „Začínal jsem tady na 71. JH a od té doby se účastním každého ročníku festivalu.“ *jas*

Pavel Lelek a Michal Kops (olevo)

Aktualita divadelně-olympijská

Dnes jsou v módě hybridní auta a tokijská olympiáda je přesně takový hybrid. Divadelní verze olympiády. Jako kdyby Tři sestry hrály doma v obýváku a přenášely to lidem do jejich obývacího.

Barbora Špotáková po neúspěšné kvalifikaci v hodu oštěpem na právě probíhající LOH v Tokiu

Autorské ohlédnutí

Hrajeme hry, které se nás týkají

Rozhovor s překladatelem a režisérem Jiřím Petřem

Jiří, ty se pomalu stáváš objevitelem zahraničních divadelních textů pro česká divadla. Jak se k nepřeloženým hrám dostáváš? Vyjíždíš na výlety do Spojených států a chodíš tam do divadel?

Kéž by. Využívám agenturu AuraPont a jdu cíleně po dosud nepřeložených hrách. Nechám si je naposílat a čtu a čtu.

Kolik takových her už ti prošlo rukama? Zatím máš za sebou dva překlady, *Archiv jazyků* a *Na troskách civilizace*.

Odhaduju, že tak třicet. Možná i polovinu odložím po pár stránkách, protože mě nezaujímou, nebaví.

U *Archivu jazyků* od Julie Cho tě po uvedení hry na amatérském jevišti oslovily profesionální scény. Už se něco podobného rýsuje i u hry *Penelope Skinner Na troskách civilizace*?

Profesionálové nás vidí třeba na přehlídce a pak jejich zájem o hru přijde. Na Valašském křoví nás viděla umělecká šéfová činohry Jihočeského divadla Martina Schlegelová, projevila zájem a já slíbil, že jí text pošlu. Ale to samozřejmě neznamená, že ho budou hrát.

A až hru zpracují profesionálové, jedeš se pravděpodobně podívat. Jaký jsi divák? Podle mě už na to nějak nezaujatě nemůžeš koukat.

Samozřejmě jsem zvědavý a samozřejmě srovnávám. Zároveň se ale těším, až uvidím, jak text interpretují profesionálové.

Čím tě vlastně zaujal aktuální text?

Hlavně tím, že umožňuje výraznou interpretaci. Má tři výrazné postavy, které se dají vykládat různými způsoby. A mě hodně lákalo to interpretovat a pojmout po svém. Samozřejmě, že mě zaujalo i téma. V souboru jsme si nedávno řekli: jsme tři cátníci a chceme hrát hry, které se nás týkají.

No a co dál vás čeká v poPUD Brno? Co chystáte?

Chystáme potomka, což Zuzku z provozu vyřadí určitě a mě pravděpodobně taky. Jestli to pak dáme dohromady, nedokážu říct. Myslím, že nás čeká divadelní pauza. Ale věřím, že to nebude mít dlouhého trvání, než nás začnou svrbět ruce.

Martin Rumler

Divadlo poPUD, Brno Na troskách civilizace

Dystopické scény z manželského života

Stejně jako v případě *Archivu jazyků* před čtyřmi lety přivezlo Divadlo poPUD na Hronov inscenaci dramatu, které díky režisérovi a překladateli Jiřímu Petřovi můžeme vidět v české premiéře.

Hra *Na troskách civilizace* britské dramatičky Penelope Skinner připomene například televizní dystopickou sérii z blízké neutěšené budoucnosti *Black Mirror*. Fikční svět hry je světem na pokraji zániku. Vlivem klimatických změn se potápějí kontinenty, svět je přelidněn a vláda se situaci snaží řešit tím, že finančně podporuje občany, kteří se rozhodnout nepočítají dítě.

Manželský pár Dolores a Silver žijí právě z takového vládního stipendia, jenže Dolores neúprosně tikají biologické hodiny. Zároveň na citlivou ženu dopadá tíživá situace, kdy by měla žít zabezpečený život sice bez perspektivy, ale na úrovni, o jaké si velká část světa může nechat leda zdát. Trápí ji výčitky svědomí a hledá cestu, jak by mohla přes aktivní pomoc ostatním najít svůj smysl života a zaplašit časté myšlenky na sebevraždu.

Dystopické příběhy mají často blízko k problémové hře a ta se potýká s úskalím tezatosti a předvídatelnosti. Zároveň mívají atraktivní zápletky, před diváky předkládají hypotetickou a často dramaticky vyhocenou situaci a poskytují jim šanci přemýšlet, jak by se sami zachovali za podobných okolností. Domnívám se, že aby se hra či inscenace vyhnula přílišné plakátovosti, potřebuje především ambivalentní, nejednostranné postavy, kdy „každá má svou pravdu“. Dramatik, režisér a herci by měli postavy obhájit a postupně od-

kryvat jejich motivace a nabízet divákovi možnost vcítit se do jejich chování a porozumět jejich myšlení, a průběžně si tak skládat svoje vlastní vidění příběhu. Prostě karty by neměly být příliš jasně rozdány předem.

Divadlu poPUD se podle mě daří tak na půl. Inscenaci nejde v žádném případě upřít kvalita. Zvolený text nabízí atraktivní zápletku (i když dramatičce v druhé půlce dojde dech), režie příběh vypráví soustředěně a přehledně, technickou vybavenost herců by jim mohl lecjaký soubor závidět. Scéna i kostýmy jsou funkční (obzvláště se mi líbila „drsná“ Maria, u níž se jak kostýmováním,

tak hereckým projevem zdařile daří vyhnout úskalí prvoplánovaně působící zranitelnosti.) Zkušeně se pracuje s hudbou

i se světlý.

Zároveň postavy obou manželů jsou vyloženy o dost problematičtěji. Dolores Zuzany Petrů je i kvůli typu herečky od začátku velmi křehká, zranitelná, citlivá a obětavá a její přirozená touha po dítěti vzbuzuje automaticky divácké porozumění a soucit. Silver Jakuba Černíka je naopak představen bezmála jako domácí tyran, minimálně pedant, k Dolores se chová direktivně a s nezastíranou dominancí. A je v této roli velmi přesvědčivý – o přestávce jsem zaslechla divačku, jak se svěří kamarádce, že měla celou dobu chuť na toho strašného chlapa skočit a profackovat ho. Divácké sympatie nebudou na jeho straně a s tím může chybět i ochota chápat jeho pohled na věc. Dolores pak působí prvoplánově jako oběť. Přitom i chování Silvera by se dalo snadno rozumět – ať už

Recenze

jeho obavě přivést na kolabující svět dítě, strachu z neutěšených existenčních podmínek i o křehké duševní zdraví své ženy. Dolores by se naopak dala zproblematizovat svým problémem s alkoholem, který je v inscenaci spíš naznačen, než rozehrán, stejně jako svou iracionální impulzivností, kdy bez rozmyšlení jedná a jen manicky opakuje, že všechno dobře dopadne. Bohužel počáteční výklad postav jako dominantního tyрана a submisivní trpitelky je natolik výrazné, že postupné lehké

zmírnění výrazových prostředků, kdy Silver sem tam projeví větší přístupnost a Dolores je o něco aktivnější, už na to, aby mi zkomplikoval moje chápání postav, nestačí.

Takto jsem viděla jen jednostranný, přímočarý a tím pádem poněkud nudný (znovu ovšem podotýkám, že na vysoké úrovni inscenovaný) příběh ženy trpící stockholmským syndromem, kterou tlak okolí dožene k sebevraždě.

Jitka Šotkovská

Na troskách civilizace, našťastí nikoliv na troskách divadla

Díky překladateli Jiřímu Petru se na naše jeviště dostaly dvě zajímavé textové předlohy z anglosaské provenience. Před nedávnem to byla hořkosladká komedie Archiv jazyků americké autorky korejského původu Julie Cho, nyní hra Na troskách civilizace současné britské dramatičky Penelope Skinner. Obě nastudovalo v české premiéře Divadlo poPud Brno, obě v režii překladatele Jiřího Petru, přičemž Archiv jazyků byl uveden také na prknech profesionálního divadla.

Středem zájmu autorky Penelope Skinner jsou především komplikované ženské postavy a jejich osudy. Nejinak je tomu i v případě hry Na troskách civilizace, kde je ústřední postavou Dolores, jež se ocitá v ne tak vzdálené dystopické budoucnosti, která nehýří zrovna optimistickým výhledem v souvislosti s budoucností samotného lidstva, kde docházejí zdroje a nárůst nové populace je regulován a řízen státem. Spolu se svým manželem Silverem čerpají státní dotace výměnou za to, že nebudou mít dítě, což je kontrolováno úřadem. Zde je oním kontrolujícím úředníkem Joy, který manžele pravidelně navštěvuje a zjišťuje, zda státní dotace, které jim zajišťují nadstandardní životní úroveň, dostávají oprávněně. Silver se urputně snaží plnit nastavené podmínky od státu, zatímco Dolores touží po dítěti, má přirozenou lidskou potřebu starat se o druhé, pomáhat skoro za každou cenu a tím pádem je se svým manželem v permanentním vnitřním konfliktu. Tomu napomáhá i poněkud despotické chování Silvera, vykazující znaky usurpátora a manipulátora vůči své ženě. Náhle se však objeví těhotná imigrantka Maria, které Dolores nabídne pokoj v jejich domě a která vlije krev do žil již poněkud rezignované Dolores. Ta má náhle pro co žít, těší se na dítě jako na své vlastní. Po narození holčičky Iliany však Silver ze strachu o prozrazení donutí Marii i s holčičkou odejít. Maria odchází, ale dítě nechává v domě. Veškeré indicie přitom odkazují k tomu, že narozená holčička by mohla být spasitelem tohoto neutěšeného světa – chudá imigrantka jménem Maria, nejasné počětí, které

Dolores nazývá zázrakem, narození na Štědrý večer, časté promluvy Dolores o tom, že „toto miminko nás všechny spasí“ atd. Když pak mají přijít úředníci holčičku z rodiny odebrat, Dolores to neunes a sebe i ji otráví jedem proti kočkám a jiným nevídaným hostům – tento svět už nelze spasit a jedinou cestou ke svobodě a „smysluplné existence“ je z pohledu Dolores smrt. Silver nakonec zůstává sám a začne se starat o zatoulané kočky – snad záblesk naděje k návratu k lidskosti...

Hra Penelope Skinner Na troskách civilizace je nejceněnější v zobrazení aktuálního tématu, horší je to podle mého názoru se samotnou strukturou, která trpí především v první části úskalím jisté schematičnosti a mnohomluvnosti, což se ne vždy podařilo režisérovi spolu s herci překonat. Na některých místech absentují vyhraněné a důsledně vybudované dramatické situace, ve kterých by herci mohli jednat a nejenom mluvit. Tím se vytrácí žádoucí napětí a inscenace se stává monotónní – mám na mysli např. první setkání Silvera a Marii, scény Silvera s Dolores v první části atd. Naopak scéna Dolores a Marii, která vypráví o tom, jak se dostala do jiného stavu nebo dialog Dolores a Silvera o Vánocích jsou vystavěny tak, že divák musí zaujmout. Právě po herecké stránce mě nejvíce zaujala Zuzana Petru jako Dolores a to včetně závěrečného „smíření se s osudem“ a také přesný, byť nejvíce stylizovaný, výkon Pavla Studeníka v roli Joya.

Textová předloha není zcela žánrově vyhraněná, je plná zvratů a to jak v rovině dějové, tak vztahové. Nabízí inscenátorům několik žánrově-stylových řešení. Jiří Petru se vydal cestou řeckého rodinného dramatu, což je naprosto legitimní v zásadě se mu podařilo sdělit příběh i téma z tohoto příběhu vyplývající. A to opravdu není málo, neboť strach a obavy před činy, které nekonvenují oficiálnímu establishmentu a které zbavují člověka radosti ze života a smysluplné existence, je opět téma aktuální. Bohužel...

Milan Schejbal

Pověz mi, zrcadlo

Autorka podle mě honí nějak moc zájiců. Kdyby si vybrala jednoho, určitě by to prospělo.

Michal

Ten text není špatný, když o něm víc a víc přemýšlím. Už jen to, že mě v přestávce zajímalo, kudy se příběh vyvine a jak dopadne, je známkou toho, že je to chytře napsané. A musím říct, že jsem přesně konec neodhadnul.

David

Nedovedu si představit, že bych brala peníze za to, že nebudu mít dítě. To byl pro mě strašný obraz světa.

Eva

Skoro se bojím, že podobný svět nás čeká brzy. Je to sice na mě už moc velký autorčin alarmismus, ale není napsaný vůbec špatně. Líbily se mi i herecké výkony, hlavně Zuzany Petru a Pavla Studeníka.

Martin

Něco tomu chybělo. Herecky, režijně. Nevím. Ale text je teda síla. Pan Petru je šikovný, když umí takové hry objevit, ať už tuhle nebo minule Archiv jazyků.

Paolína

Autorské ohlédnutí

Stačí málo a je možné něco změnit

Krátký rozhovor po čtvrtém představení Cvičme v rytme v Myšárně s jedním z členů souboru Brambůrky, Most Pavlem Skálou.

Je obvyklé, že učitel ZUŠ hraje v představení svých studentů?

Je pravdou, že jsem vedoucí souboru, kde holky hrají, ale tohle představení jsme nacvičili během karantény mimo plán školy. V této inscenaci jsem pouze jako člen souboru. Jenom vyřizují papíry.

Jde o určitý typ dokumentu. Pletu se v tomto odhadu? Je všechno, o čem hrajete, skutečné nebo vymyšlené?

Je to dokument. A pokud jde o obsah, například u babiček jde o určité zobecnění, které se v inscenaci občas objeví. Ale jinak všechno, o čem hrajeme, se skutečně událo. Opravdu jsme cvičili, opravdu se mezi námi objevily náznaky anorexie. Všechno jsou to naše výpovědi.

V průběhu lockdownu jste dělali více podobných projektů?

Tohle nám úplně stačilo. Docela nám to fyzicky dalo zabrat.

Hrajete v představení o řadě témat. Jedno z nich je fakt, že jenutné provést něco sám se sebou...

Během první karantény jsem začal pociťovat, že potřebuji udělat něco sám pro sebe. Začal jsem cvičit sám. Potom se přidala Lejča, potom Bára, Anička cvičila samostatně a Lucka běhá stále, protože to potřebuje pro svoje studium na vysoké škole. Na zkoušky chodila pozdě, protože musela běžet třeba třicet kilometrů a nestíhala.

Vaše představení je fyzicky velmi náročné. Jak je možné zahrát jej šestkrát ve dvou dnech?

Honza Julínek chtěl, abychom jej hráli osmkrát. Řekl jsem mu, že to není možné. To bychom nedali. Už těch šest repríz jsem měl rozdělit do tří dnů. Po čtvrtém představení cítíme, že jsme za hranou svých fyzických možností. Já tu navíc vedu seminář a Bára hraje zítra čtyřikrát Jej pastorkyňu. Letošní Hronov je pro nás opravdu náročný.

Hrajete také o obezitě... Je to společenský problém?

Problém je dle mého mínění spíše ve srovnání se s vlastním tělem. Já jsem například dvanáct let nesundal tričko na vodě, protože jsem se styděl za svoje břicho. Cítil jsem se tlustý dlouho-

Brambůrky, Most Cvičme v rytme

0 autenticitě

Hovory Problémového klubu se nadále rády stáčí k tomu, co znamená autenticita v herectví a ve výpovědi – a já se hned takhle zkraje recenze s radostí doznám k tomu, že v těchto ohledech mě dlouho nepotěšilo nic tak moc jako inscenace Cvičme v rytme mosteckých Brambůrků. A taky mě potěšilo, že se k tomuhle formátu specifického výpovědního divadla mostecká parta vrátila, protože mi vždycky přišlo, že právě v tom spočívá její forte. Rád vzpomínám třeba na zuškovou inscenaci pod vedením Báry Gréeové nazvanou Puš Ap – inscenace vlastně na trochu podobné téma vyrovnávání se s vlastním tělem, ovšem konkrétně v období dospívání. Citlivá, vtipná a oslovující (na Hronově, myslím, k vidění nebyla, sám jsem ji viděl na NaNečistu).

Téma (ne)spokojenosti s vlastní postavou a (ne)schopnost se sebou něco dělat je samozřejmě všepatné a vždy aktuální, ale covidový lockdown je ještě jaksí povýšil. Pro Brambůrky je to téma osobní zcela zjevně, jak jsem měl ostatně možnost sledovat na jejich facebookových profilech plných fotek z běhání kolem mosteckých jezer už řadu karanténních měsíců. Jenomže: to, že je téma osobní, nejenže úspěch samo o sobě nezaručuje, ale dokonce může výsledek zavést k nekomunikativnosti nebo protivné urputnosti. Mosteckým se ovšem ve sdělování tématu podařil velice zdra-

vý mix upřímnosti bez sebedojímání, apelativnosti bez moralizování a inspirace bez vmlouvání.

Je to inscenace plná sebeironie. Úvodní obraz pokryteckého kázání zdravé stravy při souběžném radostném objevování toho, že v burgeru z McDonaldu je kolečko rajčete a dokonce i troška listového salátu, je nesmírně vyvedený – a není v tom sám. Je to inscenace příjemně nadržlá a přitažlivá

Recenze

tím, co všechno se na scéně na jednu stranu sní (a jak!), na druhou stranu fyzicky vykoná. Ale především je to inscenace, v níž jednotlivé zpovědi, byť jistě nadsazené (nemusíme Mosteckým asi nutně všechno věřit), ani na okamžik neznějí jako naučené a odříkané texty nebo jako konstrukty. Herci jsou tu mentálně i fyzicky přítomni, do jisté míry se obrazně i doslovně obnažují, ale ta důsledná sebeironie zaručuje jistý zdravý odstup, díky němuž dovede oslovit o to silněji. Tenhle zdravotní živově-fastfoodový koktejl se povedlo namíchat opravdu hodně výživně.

Michal Zahálka

DISCLAIMER: Tento text vznikl nad sklenkou negroni a nad ciabattou plněnou trhaným hovézím s čedarem a sýrovým chutney BEZ HRANOLEK, zato s rukolou a polníčkem, takže vlastně jakožto salát. K dostání v baru BB&C

Hubnu, hubneš, hubneme

Inscenace Cvičme v rytme mosteckého souboru Brambůrky nabízí přesně ten typ zážitku, za jakým na Hronov jezdím a jaký není možné potkat v profesionálním divadle (i když už i tam je zejména díky nejrozličnějším nezávislým divadelním souborům v tomto ohledu situace utěšenější).

Typ autorského divadla se silným osobním ručením. Včera Alena Zemančíková na problémovém klubu mluvila o autenticitě na jevišti, jejíž nutnou podmínkou je ochota prasknout na sebe i to špatné, co v nás je. Inscenace mosteckých by mohla sloužit jako učebnicový příklad jejích slov. Aktéři se před námi doslova vysvětlou. A doslova zde platí doslova.

Jistě, téma, které si Brambůrky zvolily, je natolik nosné a obsáhlé, že by mohlo být zpracováno mnohem propracovaněji a důkladněji. Daly se excerptovat stohy materiálu o obezitě, hubnutí, zdravém životním stylu, módním diktátu, posedlosti dokonalým tělem, poruchách příjmu potravy atd., které by se staly podkladem pro vyvážené dokumentární divadlo.

O to souboru, domnívám se, ale vůbec nešlo. Inscenace naopak působí jako spontánní výkřik vzniklý z nahromaděné energie a z potřeby kolektivně sdílet zkušenost, kterou máme opravdu nejspíš všichni (znám ze svého okolí snad jen jediného člověka, který se příliš neřeší a má rád i své „nedokonalé“ tělo). Nejedná se tak o žádnou generační výpověď, jak by složen souboru mohlo napovídat. Po skončení představení se o svém zápasu s hubnutím v publiku velmi živě bavili mladí, staří, tlustí i hubení.

Soubor zároveň nadchne nejen svým upřímným postojem k tématu, ale taky svojí hravostí, sebeironií, zběsilým fyzickým nasazením (břišáky je po šesti hronovských reprízách budou podle mě bolet ještě v září), zároveň neskutečně sympatickou energií. Zdá se, že jistým režijním rukopisem Pavla Skály, jak jsem během let vypořizovala, je oblíba vystavovat herce na jevišti extrémním situacím – bývají polévání, mazání, špinění. Ve Cvičme v rytme našla tato „libůstka“, ať už v hamburgerové bitvě, nebo ve všech těch cvičebních výzvách, ideální smysluplné uplatnění.

Jestli jde v inscenaci především o navození pocitu kolektivního souznění, ať už mezi aktéry na jevišti nebo mezi jevištěm a hledištěm, neznamená to, že se mostecký alespoň v náznaku nedotknou řady obecnějších a třeba závažnějších témat. Ať je to začarovaný kruh hubnutí a porušování diety a následných výčitek, body shamingu, podílu našich rodičů a nejbližších příbuzných na často nezdravém vztahu k našemu tělu, a je jedno, jestli jsou to zdánlivě „dobře míněné“ věty o prdeli jako štyrské valach, a nebo naopak o nohách, co jsou jako otekly nitě. Pobavil mě taky ten věčný paradox maminek a babiček, které nás na jednu

stranu neustále kritizují a zároveň neustále vykrmují. „Honzíku, to je teda ale už hodně vysoký tlak, s tím bys měl jít k doktorovi. A dáš si káfičko a panáčka? A k tomu buchtu, nebo roládu? Upekla jsem obě,“ vpálila na jeden nádech třeba babička mému muži na jedné z rodinných návštěv.

Mezi vším tím legračním běháním a plankováním (konečně jsem pochopila, co mého pětiletého syna tak baví na tom dívat se, jak dělám v obýváku neuměle angličáky a z notebooku na sebe nechám řvát vyrýsovanou cvičitelku „no pain, no gain!“) se pak místy vynořují silné a působivé obrazy. Ať už je to přiznání jednotlivých performerů, kdy si naposledy připadali hezcí (hodně dávno), nebo scéna, kdy jsou potupně nahnáni přede všemi na váhu a výsledným číslem oceňování přímo na holé tělo. Skoro katarzní je pak závěrečný obraz, kdy celý soubor radostně a nablbe v zářivých trikotech poskakuje v aerobikových kreacích. A dojde k uvědomění, že cvičit nebo jíst zdravě nemá být utrpením, věčným koloběhem odříkání

a následných výčitek ze selhání, nutným zlem, ale může to být taky prostě o radosti... z pohybu, ze zdravého těla, z vědomí,

že starat se o sebe je výrazem sebelásky a sebe-přijetí.

Myslím, že v inscenaci Cvičme v rytme by mohl účinkovat kdokoli z nás. Tedy v případě, že bychom na to měli koule. Já za sebe bych mohla přinést třeba zkušenost, co znamená dělat „jumping jacks“ s povoleným pánevním dnem po dvou porodech, co to jsou strie a povolená kůže, že nespokojení dokážete být úplně stejně s velikostí 44 i 36, o prsou, která tu byla a nejsou, nebo jaký je to pocit, když zhubnete opravdu hodně a třeba na divadelním festivalu vás pak každý den jeden člověk za druhým zahrnuje dobře míněnými, ale rozporuplnými komplimenty typu: „Ty jo, ty vypadáš skvěle. Vůbec nejdeš poznat. To je neskutečná změna! Fakt neuvěřitelný! ... teda...ehm... jako ne že bys... předtím... vždycky bylas pěkná, jako, že jo... eee.“ To neustálé srovnávání a hodnocení je v nás prostě zažrané. (A taky bych si dost chtěla zkusit některý ten osmdesátkový aerobikový obleček.)

Jitka Šotkovská

době. Pro nás je tedy inscenace primárně o tom, že hodně lidí má problémy sami se sebou. Hejtíme a zároveň žereme jako prasata. Ale stačí málo a je možné něco změnit.

Přišlo mi, že některé problémy v představení nebyly dořešeny. Například náběh na anorexii...

Nakonec se v inscenaci sami se sebou nějak srovnáme. Ale jak už bylo řečeno, jedná se o určitý typ dokumentu. Nevíme, jak to bude za rok a nechce se nám nic předjímat. Opravdu jsem občas blinkal po zmrzlíně, tak jak to tam říká.

Opravdu chodíš třikrát za noc do ledničky?

V současné době se snažím, aby to tak nebylo. Hlídám si kalorie, což je trochu bizár. Snažím se nekonzumovat jako prase, ale přesto se stane, že jdu dvakrát, třikrát za noc do ledničky.

Honza Šoácha

Pověz mi, zrcadlo

Obdivuju, že vydrželi tolik představení po sobě. Docela by mě zajímalo, jak vypadali po posledním. Asi šli do Mekáče...

Petr

Jako bych tam viděla samu sebe.

Anna

Jen si říkám, s čím měly ty holky i kluk problém, když byli vlastně hubení. Jo, kdyby to hrály opravdový koule, to by bylo jiné. To by teprve byl hukot.

Vladimír

O tom to bylo, že i v podstatě hubení lidé mají problém.

Anna

Asi je to ve vzduchu. Nedávno na toto téma vytvořila Ridina Ahmed inscenaci a podcast Sádlo.

Zdena

Přesně to tam pojmenovali. Nejdřív tě rodiče a prarodiče cpou a pak ti předkládají, že máš hubnout.

Markéta

Už vím, co nemám říkat!

Zdeněk

Po lockdownu jsou teď všichni břichatí. Rozhlídni se kolem.

Karolína

Gurmán života a divadla

Prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (Hradec Králové, 28. 1. 1932 – Unhošť, 14. 4. 2021)

Kde jsou kořeny vašeho dlouholetého intimního vztahu k divadlu?

V rodině. Jak jsem začal brát rozum, vodili mě rodiče do divadla v rodném Hradci Králové. Zejména po pětačtyřicátém roce jsem už byl nadšeným divákem a jezdil jsem za divadlem i tajně do Prahy. Někdy kolem roku 1949 v Hradci vznikl pod hlavičkou ČSM soubor Mladá scéna. Tam je můj amatérský začátek. Dokonce jsem odehrál několik rolí, byť jsem nikdy nechtěl být hercem. V souboru jsem se setkal s více lidmi, kteří měli tendenci se profesionalizovat, ať to byl Luděk Munzar, Ivan Palec nebo Jan Jílek. Zážitek z Mladé scény byl rozhodujícím podnětem k tomu, že jsem se přihlásil na DAMU.

Z rozhovoru Vítězslavy Šrámkové s prof. Janem Císařem u příležitosti jeho 65. narozenin, otištěném v časopise Amatérská scéna 2/1997.)

Letošní Jiráskův Hronov ztratil svého Císaře. Letos poprvé, po dlouhých letech, bude pan profesor chybět. Ale o to více bude přítomen ve vzpomínkách všech, kdo ho uznávali, měli rádi či jej považovali za svého přítele. Jeho odchod doslova rozpoutal vlnu vzpomínání, ve kterém v letošním Zpravodaji JH pokračujeme.

Každý, kdo se s ním někdy potkal, má na něj osobní vzpomínku. Byl totiž nejen odborníkem, který nemá v oblasti amatérského, ale ani profesionálního divadla obdoby (mluvím nyní o kvantitě a šíři jeho záběru – od operety, přes činohru po alternativu a loutkové divadlo), ale jeho věhlas se bezprostředně spojuje s tím, že si jej všichni vážili jako člověka.

Navzdory vysokému věku jej nikdy neopustila zvědavost a zvědavost, a kromě toho dokázal velmi cíleně jednotlivce potěšit pochvalou. Nikoho nepřehlížel, s laskavou ironií dokázal i výtku zformulovat tak, že neurazil, ale naopak povzbudil. A – což není samozřejmé – pamatoval si lidi... Měl úžasnou paměť nejen na lidi, ale i události, a dokázal o nich vždy poutavě a s humorem vyprávět.

Amatérskému divadlu a Jiráskovu Hronovu věnoval ve svém životě výraznou část své energie, a proto není divu, že z jeho psacího stoje či později počítače vyšly nejfundovanější studie, ale i drobníčky. K nim patří mj. Fosilní sloupky, které

několik let psal pro Zpravodaj Jiráskova Hronova.

Dnešní vzpomínkový večer s Janem Císařem jistě připomene mnohé příhody a epizody z profesora života a do sálu Josefa Čapka se bezpochyby většina z nás nevejde. Budeme ovšem moci sledovat dění prostřednictvím streamování na FB Jiráskova Hronova. Redakce Zpravodaje k této příležitosti chce ke vzpomínce také přispět, a proto jsme vybrali několik Fosilních sloupků pana profesora, které vyšly v různých letech právě ve Zpravodaji JH.

red

Úvahy o divadle aneb Fosilní sloupky

2011

Když jsem v jednom rozhovoru s Jiráskovým Hronovem rozloučil, předpokládal jsem, že na něj už budu jezdit jen pro potěšení, občas a zcela výběrově. Rok se s rokem sešel a jsem tu v roli najatého recenzenta tohoto Zpravodaje.

A to díky Simoně Bezouškové, která mně na Šrámkově Písku tuto možnost nabídla, zkazila mně tím celý Písek, protože jsem si jeho čas nechal na rozmyšlenou a nakonec jsem na tu nabídku kývnul. A ještě jsem si ji zkomplikoval tím, že jsem nabídl tento Fosilní sloupek. Ale je to takhle: když už se vracím po dlouhých letech k novinářské práci, protože recenzování není nic jiného, tak ať je to se vším všudy, tedy i s poznámkami na okraj dní. A fosilní je ten sloupek proto, že marná sláva na rozdíl od velké části návštěvníků Jiráskova Hronova pamatují mnohé jeho podoby: a hlavně v tom dnešním divadelním kvasu se vracím vytvrdle k některým zdánlivě primitivním otázkám, jako co je například činohra a jestli ještě existuje. A existuje-li, tak v jaké podobě. Tenhle sloupek by se také mohl jmenovat Je činohra mrtvá – nebo umírá? Myslím tu starou dobrou činohru, v níž se krásně a srozumitelně mluvilo a jejímž východiskem a především cílem bylo převést literaturu, text na jeviště. Pro tento cíl a účel vznikla inscenace. A také tu byla nezastupitelná role herců, kteří svým hraním tuto činohru konstituovali, utvářeli. Víím, že se tato činohra pořád hraje, ale abych formuloval tu úvodní otázku jinak: patří jí pořád ta role, kterou měla v minulosti? Ta dvě páteční představení doplňkového programu – Lásky hra osudná a Lakomec – rozhodně nebyla takovou tou klasickou inscenací, která se s úctou sklání před textem. Mám z různých posunů tohoto typu obavy, zejména tam, kde se do popředí dostane vizuální stránka. Ale ta dvě páteční představení – byť třeba Lakomec bohatě uplatňoval pohyb v této vizuální rovině – otevírala poměrně přesvědčivě jistý kontext činoherní, vypovídající zároveň o proměnách tohoto druhu divadla. A dokonce tu byla poskytnuta velká šance hercům a herectví. Dokonce bych řekl, že se ta proměna odehrála právě přes tento komponent jazyka činohry. Samozřejmě – zejména v Lakomci to bylo herectví, kde postava jako zpodobení člověka se pohybovala po cestách herectví nezvyklých. Ale pořád tu z činohry zůstávala ta formující funkce herectví. Což je hodně, dnes možná velice, velice hodně.

2011

Polovina 18. století je pro vývoj novodobého evropského divadla klíčová. Tehdy vzniká „herectví psaného divadla“ a zároveň se divadlo rozdělí na „vysoké a nízké“ umění. Herectví psaného divadla znamená, že herci zcela záměrně hledají postupy, jak fiktivní

literární subjekt, jež napsal autor literární předlohy, převést do scénické podoby reálně působícího člověka. Děje se to dvojím způsobem. V tom „vysokém“ uměleckém divadle se krok za krokem zdvihá a objevuje metoda utvářející a formující komplexní existenciální a existenční podobu člověka; rodí se umělec, pro nějž má angličtina pojem actor, němčina Schauspieler, italská attore a francouzština l'acteur. Zatímco v divadle „nízkém“ se tvoří soustava konvencí, která jak v textu, tak v herectví nechce nic jiného než pobavit. Jednou dojetím, podruhé smíchem.

První desetiletí 19. století přinesou „dobře udělanou“ hru a stejně suverénní technologii herectví, jejíž nositel se ve francouzštině jmenuje lecomédienne, česky poněkud nepřesně komediant. A vzniká tak jedna velká a mohutná linie evropského divadla, jež vydatně poznamená jeho dějiny. Jestliže se od 60. let 19. století například české divadlo skutečně plně profesionalizovalo skrze kočovné společnosti a případně stálá divadla ve větších městech, bylo to umožněno také tím, že mělo toto zázemí zábavného divadla, které přitahovalo široké okruhy diváků, a soukromé divadelní společnosti získávaly alespoň nějaké peníze. Může se nám to líbit nebo nelíbit, ale bylo tomu tak. O Švandově společnosti se bude psát vždycky jako společnosti, která měla tendenci hrát kvalitní repertoár, třeba Ibsena. Ale mohla to činit jenom proto, že znamenitá česká herečka – mimo jiné komediantka – Ema Pešková překládala a upravovala množství textů, jež nabízelo divákům to, co snadno pojmenujeme jako pokleslou zábavnost.

A tak tomu bylo i v divadle amatérském. V něm nešlo v první řadě o ty peníze, ale o diváky ano. Což platí podnes. Jde ovšem rovněž o tu „technologie“ tohoto zábavného divadla, o to, co bychom mohli nazvat „dobře udělaným bulvárem“ ve všech složkách – textem počínaje a herectvím konče. Tohle divadlo má své konvence a má-li být slušné, dobré, pak se tato „technologie“ jako způsob zacházení s materiálem musí umět. České divadlo to nikdy příliš neumělo, protože vždycky spíše pošilhalo po „vysokém“ umění. Ale marná sláva: v minulosti jako dnes ten-

to druh divadla existoval a existuje a vyžaduje tuto technologii. Jinak je to pokleslá nuda. A neznám v divadle nic horšího a smutnějšího.

2011

Hovoříme a píšeme o všech možných částicích zhlédnutých inscenací, samozřejmě podrobuje analýze i celek, ten dokonce z různých stran a různých úhlů pohledů. A přitom jako by se ztrácel komponent, bez něhož by prostě divadlo nebylo – herectví. Ne že bychom neocenili výkon vynikající a ne-zkritizovali výkon slabý. Zkrátka a dobře: individuální herecký projev dokážeme plus minus nějak vidět a vyjádřit se o něm. Ale abychom nahlédli nějakou inscenaci z hlediska herectví, ocenili, jak se jistý způsob herectví podílí na její úspěšnosti nebo naopak nebyl schopen adekvátně realizovat to, co inscenace potřebovala a vyžadovala, k tomu se už dostáváme zřídka – většinou vůbec ne. Prostě probírat styl, a hlavně ansámblovost herectví moc nebo téměř neumíme. Což je celkem pocho-pitelné, neboť herectví je umění z hlediska znamenání a analýzy značně obtížné. Přitom celé novodobé – nebo ještě přesněji moderní divadlo – se nese v duchu hledání možností herectví. Nebudu se do této historie pouštět, ale celé evropské divadlo by nikdy nebylo tam, kdyby na jeho cestě neexistovali četní tvůrci, kteří tak nebo onak vytyčovali milníky zkoumající metodu herectví a také principy a postupy, jak herce učinit na náležitě úrovni a náležitým způsobem spolutvůrcem scénického tvaru. Lakomec Geisslers Hocomoedianten by nikdy nedosáhl na to scénování, jimž se v této inscenaci Moliérova textu představil, kdyby za tím nestála dlouholetá práce, která soustavně činila součástí osobité poetiky také – a chcete-li především – herectví. Alena Zemančíková se v recenzi Feérie Kladno pokusila charakterizovat poetiku souboru V.A.D. a nutně se proto dostala k problematice herectví. A došlo v té souvislosti přirozeně a logicky na jeřábničky Jasanky Kajmanové. Řekl bych zcela přirozeně, ne-li zákonitě. Protože v této postavě se jakoby pod lupou zračily klíčové rozhodující rysy nejen tohoto herectví, ale právě i celku poetiky formující toto scénování; ono zvláštní zvětšení a nadsazení zcela reálných prvků, které ze zobrazení obyčejné, všední bytosti najednou činí pozoruhodného neopakovatelného člověka, jenž jako postava scénická utváří svým nezastupitelným dílem obraz Kladna, jaké je ve skutečnosti i jak jej vidí inscenace. Můžeme diskutovat o všem možném, ale neměli bychom zapomínat, že herci jsou solí divadla a bude-li sůl zmařena...

2012

Pánové Richter a Šotkovský se jali ve Zpravodaji diskutovat o tom, co je Jiráskův Hronov. Lépe řečeno: Jan Šotkovský diskutuje ve Zpravodaji

č. 6 s návrhem Ludka Richtra o tom, zda JH má být přehlídkou „nejinspirativnějších“ představení. Přečetl jsem si tuto jejich diskusi se zájmem, leč obávám se, že v tuto chvíli se via facti – tedy tím, jaký 82. JH Hronov je a co se na něm a kolem něho děje – objevují symptomy, které signalizují, že začala probíhat nemalá změna jeho podoby. Nebo jinak: že může brzy taková proměna proběhnout. A vůbec v ní nepůjde o inspirativnost, ale o celkovou podobu, celkové zaměření JH. Některé z těchto symptomů shrnula v Právu z 9. srpna v glose Radka Hrdinová a vyslovila tak ledacos z toho, co od soboty slyším v rozhovorech s některými dlouholetými účastníky JH, kteří vyslovují nad těmi různými symptomy podle své letory údiv, zklamání, lítost, rozhořčení. Jako pamětník tato fakta rovněž zaznamenávám, a protože jsem zažil mnohé proměny JH, tak vím, že vždycky takové symptomy neomylně hlásily, že změna je ve vzduchu. Zdá se, že tentokrát oznamují principiální reakci na diferenciaci českého amatérského divadla, když v repertoáru 82. JH převažují věci silně ovlivněné post-postmodernistickými principy. Zkrátka a dobře: tradiční činohře se příliš prostoru na tom letošním JH nedostalo. Když k tomu připočtete ty další signály, o nichž zčásti píše ve své glose Radka Hrdinová (mezi něž např. také patří „inspirativní“ profesionální představení), tak není divu, že je vyslovena představa proměněného JH v jakousi letní divadelní školu – i proto, že mezi diváky převažují mladí; nejen seminaristé, ale i další „neorganizovaní“. A je to najednou přehlídka – nebo snad skutečně „škola“? – na způsob filmové školy v Uherském Hradišti. Když jsem tuhle představu slyšel, musel jsem jí vzít zcela vážně jako možnou budoucí podobu JH vzklenutou na tom post-postmodernistickém základu. V zásadě by se tak amatérské divadlo rozčlenilo na dvě nejpodstatnější linie: netradiční a tradiční. Nevím, jestli to bude dobré nebo špatné, ale vím, že rozhodující divadelní trend je pro to příznivý. Zbývá otázka, kam se uchýlí se svou přehlídkou to tradiční divadlo, ta stará dobrá činohra. Protože ta zůstane nepochybně nejširší bází, na níž se bude amatérské divadlo odehrávat.

2013

Napsal jsem a řekl už víckrát, že přisuzuji dramatické výchově velice významnou roli v pronikání trendů a tendencí postmodernismu do českého amatérského divadla. Děje se tak různými způsoby. Jedním z nich je ludismus – tedy hraní si s jakýmkoliv jevem, jež může učinit ze všeho cokoliv jiného a tím také cokoliv proměnit v tekutou nejistotu. Dramatická výchova je podivuhodně a obdivuhodně hravá, nečiní jí žádné potíže rozvíjet hrou jakékoliv nápady a opouštět jakoukoliv logiku, příčinnost, přísnou motivaci přesvědčující o tom, že bylo nutné nasadit právě na tomto místě a v tomto čase takový a takový prvek. Dovede se zmocnit každého podnětu a proměnit jej v jakousi „nezáměrnou skutečnost“, jež může

být skvostným samostatným obrazem stejně jako báječnou etudou, kdy vnímáme a oceňujeme osobitou kvalitu této „nezáměrné skutečnosti“, jež ovšem s lehkostí téměř záviděníhodnou uhe od podstaty věci. Nečinil bych toto téma jádrem tohoto fosilního sloupku, kdyby se v tom pondělním večeru před jihlavským představením Rozpal mě, sakra! nehrál text Elfriede Jelinek brigita heinze nenávidí. Ta děsivě chmurná autorka, opravdu z nejvnitřnější své podstaty nenávidící svět a zejména muže, se tu díky hravosti postupů, jež pramení z dramatické výchovy, proměnila v milou a chápavou bytost, které není cizí ani lehounký a roztomilý žert. Skoro zážrak, řekl bych. A měli bychom si jej hýčkat, protože takhle divadlem předvedenou Elfriede Jelinek hned tak někde nemají; pokud něco podobného vůbec existuje. Leč může se stát, že přece jen té hravosti bude příliš. Zatím jsme na začátku hronovského přehlídkového maratónu. Ale už se tu párkrát ta tendence k „nezáměrné skutečnosti“, jež vznikla jen z potěšení, z radosti, ze zábavy hrát si, v některých představeních objevila. A málo platné: byla to vždycky vada na kráse, která poškodila celek.

2013

Do sobotních Lidových novin napsal kolega Šotkovský článek – po mém soudu velmi dobrý – o tom, co vše lze na JH jako zcela ojedinělém divadelním festivalu vidět. Je to totéž téma, jemuž jsem věnoval první dva fosilní sloupky. Jednu podobu amatérského divadla – podle mne podstatnou, dokonce tvořící značnou část představení, jež na amatérské půdě vznikají – však nezmínil. Je tota podoba, již pro sebe – připouštím, že nepřesně – nazývám amatérským standardem. Jsou to ta představení, která využívají některých principů určitého druhu či žánru divadla dokonce bych řekl někdy až konvencí – k tomu, aby se naplnily záměry jejich tvůrců, a přitom narážejí na to, že z nejruznějších důvodů nemají na to, aby toto východisko dovedly, právě s využitím těchto prin-

cipů i konvencí, k vysoce kvalitnímu scénickému tvaru. Jako porotce mne tenhle standard vždycky trápil a dodnes trápí. Protože jsem vždycky stál před zatraceným dilematem: jak vysvětlit souboru, že jejich snaha přes všechno úsilí nedošla vytouženého cíle, protože nezdolala poslední osudové metry před vrcholem. Třeba inscenace Dokonalá svatba s přehledem využívá reálného chování herců, aby stvořila v žánru situační komedie plné komických situací pravděpodobný a uvěřitelný shluk všech těch omylů, náhod a překvapení. Jenže: najednou je to spousta vtipných či méně vtipných jednotlivostí a chybí ten krok na vrchol: komediální „rozehrávání“ situace, které by za jistých optimálních okolností mohlo být tematizováno. Stejně tak Viď, Alenko! s gusem, chutí a radostí staví na hravé volnosti, jež scénování nabídla dramatická výchova, a na této bázi roztáčí kolotoč nejruznějších nápadů divadla předmětů. Jenže nakonec zůstanou právě jen ty nápady, které navíc občas ve svém provedení drhnou. Zaplaťbůh, nejsem porotce, nemusím vysvětlovat, naopak mohu ve Fosilním sloupku napsat, že je dobře, že se tenhle standard na JH objevil, protože je to svým způsobem sůl amatérského divadelnictví. A jak říká student v Mahenově Janošíkovi: Bude-li sůl zmařena, co zůstane?

2014

Ten problém mne znepokojuje už dlouho. Vlastně od chvíle, kdy se mne můj kolega z divadelní fakulty a vzácný přítel František Štěpánek v době, kdy jsme se spolu pustili intenzivně do práce na amatérské východočeské půdě, zeptal, zda si myslím, že máme právo nahlížet amatérskou činnost kritérii a požadavky, jež platí pro profesionály. Zopakoval to potom ještě na schůzi komise pro spolupráci s amatéry, jež byla založena při tehdejší svazu profesionálních divadelníků – ale jeho hlas zapadl. U mne tehdy, před těmi více než třiceti lety, sice převládala radost, jak se tahle naše činnost daří, neboť jsem se setkával s řadou lidí, kteří nadšeně a horlivě doslova hltali nové poznatky, leč zároveň jsem věděl, že ta otázka je neodbytná – ne-li přímo osudová. A že se s ní nějak musím vyrovnat. Zkusil jsem to opatrně nejprve v obecné rovině, odmítl jsem tezi, že divadlo je jedno – dobré nebo špatné a je lhostejné, jestli je amatérské nebo profesionální. Trval jsem – a trvám na tom – že amatérské divadlo má ještě jiné funkce než estetickou (divadelní) a že jsou to funkce stejně důležité a rovnocenné. To mně ovšem vzápětí přineslo ohromné potíže při hodnocení amatérských představení. Také samozřejmě na tomhle JH. Neboť píšu-li recenze do Zpravodaje, tak úzkostlivě a vytrvale zkoumám, zda neupadám to toho, co pro sebe nazývám „štěničkařením“. Tj., zda nehledám chyby a nedostatky z hlediska scénického tvaru a nepřehlídím ony jiné funkce. Není to lehké, neboť je pravdou, že je jen málo dokonalých představení, u nichž není co vytknout; někdy dokonce

mám zlost, že se dobře započaté dílo pokazilo jakousi nedbalostí či nesmyslným záměrem. Ale znovu a znovu se vracím k té otázce, jestli problematický scénický tvar nemá jiné kvality, jež nejsou v divadelní rovině, ale v jiné, jež vlastně zakládá amatérskou specifiku. Upřímně řečeno: je to nad míru obtížné. Když občas píšu nějakou recenzi na profesionální divadlo, tak je to jasné. Jediné možné kritérium je estetické, jde jen o to dobře přechít a pochopit záměr a východisko scénování. Ale u amatérského divadelního počínání je to složitější. Zvláště když vím, že na nějaké stanovisko soubor čeká. A tak pokaždé, když po sobě čtu, co jsem napsal, váhám, jestli příliš nepřeceňuji tu nebo onu stránku, jestli jsem vzal v úvahu všechny okolnosti a souvislosti a atd. atd. – a vůbec... Řekla mně tuhle jedna návštěvnice JH, když jsem naříkal, že musím jít psát, proč naříkám, že přece při mých zkušenostech a mém věku... No právě, odpověděl jsem, čím jsem starší, tím více se ozývá ta otázka Františka Štěpánka.

2014

Miluji herectví, v němž mluví tělo – vizuálně i akusticky. Vzušuje a přitahuje mne Tairovův výrok, že dokonalý herec je taneční herec. Tedy herec, jenž s dokonalou komplexností materiálu, v němž tvoří ze všech stran a všemi možnostmi, fascinuje svého diváka právě proto, že mu dává zažít celostně prožitek lidství. Tairovovi vyčítali, že není dost ideový, že jeho inscenace jsou sice dokonalé krásou své divadelnosti, ale nejsou na druhé straně ničím víc než líbeznými zábavnými oddechovými kousky. Ale: přečtěte si, co napsal K. H. Hilar, když uviděl v Berlíně pouhopouhou operetku, s níž tehdy Tairov dobyl Evropu nebo co bylo řečeno o jeho inscenaci *Faidry*. Vždycky tu promluví s plnou silou, naléhavostí a fascinující silou právě lidské tělo. Ostatně: naše předválečná avantgarda čerpala svou lyričnost nejen z poetismu, ale i z tohoto zdroje, jež znamenal absolutní projev se performanční síly hereckého subjektu. Ostatně to naše slavné Osvobozené divadlo našlo své jméno také odtud, volným překladem názvu Tairovovy eseje z němčiny, v níž vyložil své pojetí herectví a divadla. Jsem přesvědčen, že právě v tom je nejvlastnější podstata divadla. Je totiž díky svému prostoru pro předvádění, jež běžně nazýváme hledištěm, schopné zároveň předvést originál jevu, stejně jako učinit tento originál znakem, jenž může označovat jakoukoliv jinou skutečnost. A ještě tak nabídnout divákovi herce jako tvůrce, jenž má onu už zmíněnou performanční sílu, jež před jeho očima tělo, tělesnost, tělovost rozevívá do naprosto svobodné individuality, ale v téže setině vteřiny rovněž proměňuje v tvar, jenž znamená estetické osvojení skutečnosti. Píšu tato slova po dnu, v němž jsme viděli sled nejrůznějších pohybových etud, protože si myslím, že bychom je měli vnímat jako přinejmenším možnou naději na pronikání

ke skutečnému trvalému jádru toho druhu umění, jež se zove divadlem

2015

Skoro se bojím psát tenhle druhý fosilní sloupek na témata, která mne napadala během včerejšího představení doprovodného programu, jež se jmenovalo *Blues* pro Pavla Dostála. A že těch témat bylo víc než dost. Ale byl bych nerad, aby se tento sloupek proměnil v jakési nostalgické pamětnické vzpomínání. A tak se pokusím spojit jedno z těch témat s tématem, které jsem naznačil na závěr své recenze o malenickém představení *Bláha* a *Vrchlická*. Jeden z mých hlavních sporů a diskusí s Pavlem Dostálem, v době, kdy ještě dělal divadlo, spočíval v tom, že za jistých okolností byl ochoten a schopen doslova přeplnit jeviště vším, co ho napadlo a hlavně čímkoliv, o čem si myslel, že diváky zaujme a potěší. Poslední takový spor jsme spolu vedli v Havlíčkově Brodě, kde se podařilo založit festival, jenž se jmenoval *FRMOL*. První tři písmena toho názvu znamenaly frašku, revue, muzikál, což naznačuje, že měl být věnován ryze zábavným druhům a žánrům divadla. Bohužel, doba mu nebyla příznivá, po prvním ročníku zanikl. Pavel Dostál už tehdy nesměl režisrovat v Olomouci, ale vytvořil inscenaci v Přerově. A do ní nahnul opravdu neuvěřitelné množství nápadů, situací, vtipů. A tak jsem ve jménu předešlých znamenitých Pavlových inscenací, které už opouštěly malé jevištní formy a směřovaly k velkým dramaticko-hudebním tvarům, kriticky pochyboval o tom, zda tento „plný prostor“ je cesta, která vede k úspěchu. Ten spor jsme už nedokončili, protože Pavel dále nemohl režisrovat. Dodnes toho lituji, protože si myslím, že šlo o hledání, které už nikdo nikdy na amatérské půdě v této podobě neopakoval. A upřímně řečeno: dnes toho lituji ještě více než kdykoliv před tím, protože si myslím, že tento trend autorského amatérského divadla mohl přinést velice překvapivé a cenné podněty, jež by rozšířily tu sféru divácké přitažlivosti a přitom kvalitního divadla.

2015

Přečetl jsem si ve Zpravodaji číslo 2 reportáž o tom, jak Milan Schejbal ve svém klubu dospěl k tomu, že své posluchače uvedena pole porotcovské. Potěšil jsem se a dojal, neboť to především považuji za více než potřebné a za druhé jsem se ve vzpomínkách vrátil do dávných let, kdy se poroty a porotci stávaly čím dále tím důležitější složkou amatérského divadelnictví. Dokonce musím značně -jip- sdělit, že - jak píše - tu starou moudrost neznámého autora, že porotci jsou jenom lidé, jsem uvedl ve všeobecnou známost nadpisem článku v tehdejší Amatérské scéně *Je porotce člověk?* Ta otázka vyplynula přirozeně a logicky z praxe, která příliš této činnosti nepřála a často jsme si ji mezi sebou, my porotci, kladli. A tak jsem ji vnesl do širšího povědomí. Vůbec jsem před těmi mnoha lety usiloval o to, aby se porotcům dostalo důstojnějšího postavení a zároveň, aby si je zasloužili. Pořádali jsme proto v tehdejších Východočeském kraji dlouhodobé školení porotců, které vedl Milan Obst, a já napsal brožuru *Práce porotce*. Nemám po ruce statistiku, ale moc porotců z toho všeho nevzešlo. Protože pro porotování amatérského divadla musí být poměrně mnohostranný talent, neboť porotovat neznamená jen provozovat činnost kritikou. Do hry totiž vstupuje tolik faktorů, které se nedají naučit a pro něž musí být cit. Získávají se a ověřují zkušenosti. Ostatně když jsme v tom našem kraji přišli věcem více na kloub, tak jsme vyzývali hned v úvodu setkání nad nějakým představením všechny, abychom se pokusili společně přemýšlet o divadle. Byl to jistě trochu taktický manévr, jenž měl odstranit představu soudní poroty, která vynáší ortel. Ale skutečně jen trochu, protože opravdu šlo hlavně o to učit se společně myslet o divadle, což byl předpoklad pro to, abychom se vzájemně chápali a rozuměli si. A dokonce aby se daly takto vyvodit i závěry praktické směřující k tvořivé praxi souborů. Proto mne potěšilo to, co jsem se dočetl o tom, jak Milan Schejbal letos orientuje svůj seminář. Neboť jsem hluboce přesvědčen o tom, že současné divadlo to přemýšlení o sobě potřebuje jako sůl.

2015

V předchozím čísle jsem otevřel otázku mezidruhové přehlídky a pokusil jsem se alespoň v nejhrubších rysech zmapovat dvě předcházející etapy této koncepce od 80. let minulého století.

Snažil jsem se krajně stručně popsat, k čemu tehdy mezidruhová přehlídka byla a jak byla orientována reflexe předvedených představení, aby sloužila podstatně divákům, kteří na takovou přehlídku přijeli s nějakým očekáváním a v rámci její koncepce se chtěli něco dozvědět, co by přímo nebo nepřímo bylo k užítu jejich vlastní práci. Končil jsem otázkou, jak je to v tomto směru teď, jaké změny v rámci mezidruhového 81. JH, stavu

českého amatérského divadla a kontextu divadla vůbec probíhají, v jakém bodu jsem se ocitli.

Zaznamenávám letos – ať už na stránkách Zpravodaje nebo v rozhovorech souhlas s mezidruhovým zaměřením, s častou výhradou, že by se na JH měly dostávat jen věci – pro zjednodušení to tak řekněme – kvalitní. V čísle 8. se také Rudolf Felzmann vyslovil v tomto duchu; mluvil o tom, že program JH zablátil věci, které měly skončit v krajích nebo národních přehlídkách. Kdybych měl nějak pojmenovat letošní mezidruhovou koncepci JH, nazval bych ji zastupitelská. Tj. mající nejvyšší cíl v tom dostat na JH všechny druhy, poddruhy a žánry současného amatérského divadla.

Je to jistě koncepce možná – tak jako jsou možné i koncepce jiné. A stejně tak jako vždycky trvá otázka, jak viděné využít, aby nezůstalo jen u toho, že jsme viděli a jásalí jsme nebo znechuceně odplivovali a říkali, že tohle na JH nepatří. Mám letos jubileum svého vstupu do amatérského divadla, stalo se to přesně před čtyřiceti lety. Za tu dobu jsem se ledacos naučil, kromě jiného na předním místě i to, že jsem schopen v mizerném, špatném představení najít jisté poznání, které se dříve nebo později zúročí.

Jsem přesvědčen, že i ten 81. JH přes ono Felzmannovo „zablácení“ právě v té zastupitelské koncepci mohl mnohé objevit, vynést na povrch, poskytnout podněty. Otázkou je, jestli možnosti reflexe byly v současných souvislostech amatérského divadla připraveny tak, aby té zastupitelské podobě JH co nejvíce odpovídaly. Nekritizuji, nehodnotím, jen se ptám na to vědomí souvislosti, které se podle mého přesvědčení velmi proměnily a proměňují. Není v tomto fosilním sloupku místo, abych to popisoval a analyzoval. Ale učinit by se to mělo. Nebo snad změnit koncepci JH? Ale ty souvislosti, jež sahají do velké šíře, budou stejně pořád existovat – koncepce nekoncepce.

2018

Loutkářům se na Jiráskův Hronov nikdy příliš nechtělo. Jejich Mekkou zůstává loutkářská Chrudim a Hronov je cosi navíc.

Vždycky jsem se tomu dost divil, protože většinou – bylo-li představení alespoň trochu slušné – měli u hronovského obecenstva úspěch, někdy velký. Neboť loutkové divadlo je jiného rodu než divadlo „živého herce“ a jeho tělesnosti a dovede předvést zvláštní, skoro magické kousky, které už tím, že jsou, že existují, objevují divadlo úplně odjinud.

Kdysi dávno jsem byl v chrudimské porotě s Petrem Léblem, jenž doslova jásal nad těmito projevy loutkového divadla. A pak se ocitly v jeho inscenaci Gogolova Revizora a vyrostla z nich zvláštní záhadná atmosféra, v níž se mohly dít věci záhadné. Asi jsme si před těmi lety, kdy začali loutkáři na Jiráskově Hronově vystupovat, neuvědomili, že přinášejí tyto podněty, které nahlížejí věci úplně

odjinud; možná v půvabné a okouzující konkrétní naivitě manifestující bez okolků a přímo divadlo jako ukazování světa zároveň reálného a zároveň zcela nereálného.

Znovu jsem tohle všechno vnímal, když jsem v sobotu večer vyšplhal do Sokolovny, abych se podíval na představení nazvané Vlna souboru Tateliumni. Předivo jeho vyprávění je prajednodušší didaktické, je tu pár událostí, jež nás nabádají ke správnému chování v tom nebo onom směru. Ale bavili jsme se dobře, protože herci a loutky v jejich rukou vyjevovali v mnoha podobách onen zázrak divadla, jenž může být skvostnou zábavou už prostě jen tím, že existuje, že je. Před lety jsem byl tichým svědkem jisté diskuse, v níž Brechtovi jeho spolupracovníci holdovali jako divadelníkovi, jenž vytvořil nesmírně intelektuálně náročné a rafinované divadlo.

Brecht to všechno vyslechl a pak řekl, že si vždycky myslel, že dělal naivní divadlo – a odešel. Nezapírám, že mně to trvalo léta, než jsem tomuto jeho lapidárnímu výroku porozuměl. A loutkáři – a chcete-li představení loutkového divadla na Jiráskově Hronově – na tom mají svou nemalou zásluhu. Neboť způsob, jimž dovedou zaujmout diváky tím, že předvedou, vyjeví bezprostředně a přímo nejvlastnější jádro svého divadelního scénování, je přesně tím naivním viděním divadla. Asi budou s loutkáři i nadále potíže s jejich vztahem k Jiráskovu Hronovu. Ale nemohu si pomoci: aniž to vnímáme, jsou v jistém smyslu jeho kořením, jež nás svádí k tomu, abychom pocítili a prožili podstatu divadla.

2018

Vždycky jsem měl – a stále mám – potíže s posuzováním dětského divadla. Svého času to dokonce dospělo k napětí, protože jsem se ujímal činnosti a výsledků Antonína Navrátila z tehdejšího Gotwaldova (dnes Zlína), kterému dravě nastupující průkopníci dramatické výchovy vyčítali, že kazí děti a mládež, protože režíruje; dvakrát jsem byl tehdy dokonce vyslán Brna, abych přesvědčil různé činitele jihomoravského amatérského divadla, ať proboha pustí toho Navrátila na Hronov.

Kajícně se na tomto místě vyznávám, že jsem moc vděčen za omyl, jehož se před těmi dávnými lety dopustily školské úřady, které mne poslaly na jakousi akademii do Utrechtu a ono se ukázalo, že to vůbec není vysoká divadelní škola jako naše AMU, ale odborná škola pro výchovu učitelů dramatické výchovy. Velice mne zajímalo všechno, s čím jsem se tam seznámil díky vynikajícím západoevropským kapacitám, jež byli našimi lektory toho – jak se tehdy začalo říkat – workshopu. Dokonce jsem tam dělal asistenta jednomu vynikajícímu dánskému učiteli, který od rána do odpoledne s holandskými dětmi v normální herně školky, s hračkami, jež v ní měl k dispozici, stvořil znamenitou pohádku, která se účastníkům workshopu dala předvést jako divadelní scénický tvar.

Od té doby jsem velkým příznivcem a obdivovatelem dramatické výchovy a její vpád na mezidruhovou hronovskou přehlídku pokládám za velký přínos. Neboť tato „metoda osobnostního a sociálního rozvoje účastníků především formou dramatické hry“, jak začíná svou definici Luděk Richter v Praktickém divadelním slovníku a pokračuje tím, že je zaměřena kromě jiného na obrazotvornost, citovou výchovu, spontánně, ze své nejpřirozenější potřeby je blízká těm principům a postupům, které vyznačují podobu jiného divadelního jazyka, než bylo a je to, které vyrostlo z osvícensko-městanského podhoubí a na němž jsme my fosilové i v Hronově zažívali ta krásná léta mládí, kdy se tu hrála jenom činohra – dvě představení jedné inscenace odpoledne a večer.

A ve čtvrtek jsme byli unaveni diskusemi a rozbory, tak se čas věnoval společenské zábavě. Díky dramatické výchově vím, že se divadlo dá z gruntu dělat úplně jinak. Po Utrechtu jsem to definitivně pochopil při mnoha setkáních s Miladou Mašátovou, neboť jsem měl to štěstí, že jsem viděl její představení a vedl její diplomovou práci. Ale problém je v tom, jak převést metodu dramatické výchovy do režie jako budování záměrné struktury.

Ano jistě, určitě: jsem pro mezidruhovou přehlídku. Otázka pro mne ovšem zní jinak: co je jejím smyslem? Vráťm se o řadu let zpátky, do tehdejšího královéhradeckého kraje, kde byla mezidruhová přehlídka zvaná Inspirace, jejímž smyslem bylo v 80. letech minulého století, kdy začala diferenciací a rozvrstvování jednotlivých scénických proudů divadelních, s těmito proudy seznámit, ale především – jak to vyjadřoval název Inspirace – poskytnout nejrozumnější podněty pro proměny tehdejšího divadelního jazyka.

O řádku let blíže k dnešku se stal Jiráskův Hronov divadelní žatvou, mezidruhovou přehlídkou a rozevřel svá jeviště všem podobám amatérského divadla. A také přestal být soutěžní, takže vznikala otázka, o čem se má diskutovat, zda se za těchto okolností mají jednotlivá představení hodnotit stejně jako je tomu na všech stupních amatérských soutěží. A tehdy se zrodila myšlenka Problémového klubu – PC – jako fóra, na němž přijde řeč především, ne-li výlučně na jisté společné trendy

a tendence, které posouvají a proměňují scénování divadla přítomnosti. To znamenalo představu, že po celou dobu trvání JH budeme vyhledávat jisté společné – nebo zase výrazné odlišné – podstatné znaky různých scénických podob představení, jež jsme viděli, budeme se vracet zpátky a zase přeskakovat dopředu a některá vstoupení zcela vynecháme. Ukázalo se to jako utopie, bylo příliš mnoho faktorů, které tomu bránily. A tak se PC omezoval na obecné výklady o jevech tohoto typu než na to, aby klenul myšlenkový oblouk z toho, co bylo vidět během hronovského festivalu.

Ale o to teď nejde. Chtěl jsem jenom naznačit jistý vývoj. Inspirace 80. let byla vskutku záležitostí především praktickou, která měla nabídnout možnost a příležitost k poznávání, osvojování nových jiných podnětů. Pak diferenciací pokročila a PC mělo zprostředkovat porozumění nezákladnějším principům postmodernismu a vyjasňovat jejich klady i zápory. S tím, že bylo na každém účastníku diskuse na PC, aby zvážil, co s těmito informacemi a zážitky, jež mu hronovská mezidruhá přehlídka přinesla, podnikne.

Je otázkou, jak je to dnes.

Gurmán života a divadla

V dubnu 2021, krátce po svých devětaosmdesátých narozeninách, nás opustil prof. Jan Císař. Mimořádný člověk – teatrolog, divadelní vědec a historik divadla, pedagog, kritik, publicista, autor řady teoretických prací a množství časopiseckých i novinových statí, jen pouhý jejich seznam by vydal na desítky stran. S Jiráskovým Hronovem ho pojilo nejen divadlo, ale také mnohá přátelství, která vznikala po desetiletí – s amatérským divadlem a samozřejmě s Hronovem se totiž spřátelil v době, kdy po roce 1968 neuniklo jeho pedagogické a kritické působení „pozornosti“ normalizátorů. Pedagogem sic zůstal, ale jeho publikační činnost byla ohrožena a proto spolu s podobně postiženými našel východisko v práci pro amatérské divadlo. A to v něm od počátku 70. let dokonce získalo vůdčí osobnost. Byl jediným českým teatrologem, který se amatérským divadlem zabýval soustavně – a významně přispěl k jeho modernímu vnímání. Cílevědomě je reflektoval ve svých teoretických statích, svůj vztah k amatérskému divadlu mj. vyjádřil takto: *„Obecně se ví a uznává, že české amatérské divadlo získalo v 70. a 80. letech minulého století postavení, které mělo před tím jen jednou – ve třetím a čtvrtém desetiletí 19. století, kdy se podílelo na národní agitaci. Ono postavení ve 20. století mu nabídla a podmnínky pro ně připravila svou nenormálností tzv. ‚normalizace‘, jež byla hlavní příčinou tohoto stavu a úvoje. Odtud se potom odvíjely různé projevy, díky nimž nabývaly váhy ty podoby amatérského divadla, které mu budovaly jeho významné posta-*

vení.“ (Císař, Jan. *Mimo institucionalizované území*. Disk č. 38, 2011, s. 6.)

Zpočátku se Jan Císař intenzivně zabýval východočeským amatérským divadlem, spolu se svou ženou Mirkou tu vytvářel novou koncepci vzdělávacích programů, vedl mj. Východočeskou lidovou konzervatoř jako soustavné vzdělávání amatérských divadelníků, napsal pro ni i několik dodnes platných teoretických publikací. Kromě působení v porotách a poradních sborech pro amatérské divadlo psal i studie a kritiky do Amatérské scény a Československého loutkáře, byl lektorem vzdělávacích kurzů na celostátní úrovni, členem i předsedou porot vrcholných amatérských národních přehlídek, kromě Hronova také na Šrámkově Písku, na Loutkářské Chrušdici i v nejrušnějších krajských přehlídkách. Úroveň Jiráskových Hronovů ovlivnil také jako lektor legendárních diskusních klubů, koncem osmdesátých let např. spolu s prof. Vladem Štefkem. Bývala to mimořádná setkání, prof. Císař se tu face tu face setkával s tvůrci i s diváky a zabýval se nejen kritikou, ale také obecnější problematikou divadla.

Celou osobností se stal vůdčím duchem, formujícím generace amatérských divadelníků, které zapáleně kultivoval svou pedagogickou, kritickou i lektorskou činností, v letech 1991-1999 a 2004-2007 byl i předsedou odborné rady ARTAMA pro amatérské činoherní divadlo a rovněž předsedou redakční rady Amatérské scény, a také vedoucím autorského kolektivu publikace *Cesty amatérského divadla* (1998).

Čistě teoretické statí Jana Císaře nebylo nejsnadnější, protože čtení jeho precizně rozvíjených úvah vyžaduje trpělivost i velkou pozornost – každé Císařovo slovo má totiž svůj zásadní význam a jejich uspořádání systém a řád. Jeho osobní prezentace názorů a myšlenek, byť komplikovaná vědeckým slovníkem i neuvěřitelnou šíří znalostí a zkušeností, navíc s pamětí encyklopedickou a sahající do nejrušnějších dalších vědních oborů, však vždy byla výsostně srozumitelná – a posluchači byl milován, zvláště když na DAMU či jinde neopakovatelným způsobem přednášel, když s námi takto „rozmuloval“. K jeho osmdesátým narozeninám vydalo Nakladatelství AMU Praha sborník s názvem *Janu Císařovi ad honorem*, obsahující kromě příspěvků přátel, profesních kolegů a spolupracovníků i soupis jeho publikační činnosti. Za práci pro amatérské divadlo obdržel v roce 2004 Cenu ministra kultury.

Večer, na němž bychom chtěli odkaz pana profesora připomenout, má název *Gurmán života a divadla*, však jím Jan Císař skutečně byl. Vzpomínat budou, spolu s jeho ženou Mirkou, jeho kolegové, spolupracovníci či přátelé z profesionálního i amatérského divadla. A připomeneme si i jeho sugestivní hlas s nezaměnitelnou dikcí, jeho tvář či některé záznamy jeho „hereckých“ kreací, které jsou zachovány v archivech.

(Pořad ve spolupráci s Mirkou Císařovou připravili Lenka Lážňovská, Jan Julínek, Milan Strotzer, Karel Šefrna, René Levoínský a Alexandr Gregar)

Jak se vám spí?

Internát Náchod

Je až neuvěřitelné, kolika způsoby lze na Jiráskově Hronovu přečkat noc. Vedle pochybných způsobů, ke kterým patří celodenní a celonoční bdění nebo příkop u silnice zapříčiněný vínem, existuje řada míst, kde se lidé občerstvují tolik potřebným a ještě více zanedbávaným spánkem.

Svého času bydlela řada účastníků na internátu hotelové školy Na Chocholouši. Dnes tento způsob ubytování v Hronově chybí a částečně jej nahradil internát v Náchodě. Více o tomto způsobu trávení spánku nám řekl JUDr. Ladislav Vondrák. „V Náchodě se mi spí dobře. Problém je ale pochopitelně v tom, že je to daleko. Místo kabelky mám tedy v Hronově auto, které v Hronově i zůstává. Když přijde takový déšť, zima, metelice a vánice jako včera, je třeba se převléci a tedy ty věci i někde mít. Bylo by složité se pro oblečení dostávat do Náchoda a zpět. Je možné jet festivalovým taxíkem jednou za hodinu. Autem to pochopitelně nejde, protože se často pije alkohol. Problémem je tedy z mého pohledu vzdálenost. A to i večer, když člověk musí opustit společenské dění již ve dvě hodiny, kdy jede poslední taxi.

Jinak je to ale na internátě hezké. Mám pro sebe pokoj pro tři. Velká těla sice padají z malých postelí pro děvka, ale to není vlastně žádný problém. Příjemné je to v tom, že toaleta i sprchy jsou na pokojích. Bohužel, když člověk odjede z Hronova, dostane se úplně z festivalového centra dění. A to je škoda.“

Honzka Švácha

Místo Ptáčka Raut

Pravidelní účastníci Jiráskových Hronovů Geisslers Hofcomedianen nemohou chybět ani letos. Ve čtvrtek od 20.00 hodin vystoupí v parku na hlavní stage. Oproti slibované inscenaci Zelenavého ptáčka ale přivezou RAUT s podtitulem Kabaret La Fontaine. V upoutávce se dočteme: „Přijměte pozvání na večírek do vybrané společnosti zajíce, vlka, jelena a Lafontány. Mezinárodní kabaret se zvířecími maskami, předmětovými loutkami, houskami, chlebem a živou hudbou! Geisslers v režii jednoho z nejsobitějších a nejvýraznějších loutkářů současného divadla Matiji Solceho. Na motivy známých i méně známých bajek francouzského básníka Jeana de La Fontaine.“ Jste tedy srdečně zváni na RAUT!

red

V úle SČDO

Stranou seminářů ARTAMA funguje už dlouhá desetiletí v rámci Jiráskova Hronova diskusní klub Svazu českých divadelních ochotníků, tedy SČDO. Aktivní diskutéři z řad amatérských divadelníků, z nichž většina se zná už opravdu dlouho, se do Hronova pravidelně sjíždí, sleduje, hodnotí, inspiruje se. Je to už pár let, co štafetu lektora od starších kolegů převzal dramaturg plzeňského Divadla J.K.Tyla Zdeněk Janál. Letos kromě PC vlastně není další diskusní platforma, a tak není divu, že tvůrci rádi přijmou pozvání do semináře, vyslechnou si názory i polemiky, a sami leccos z tvůr-

Co se děje v seminářích

čího procesu prozradí a doplní. Včera, když jsem několikrát po schodech oběhla jednotlivá patra zdejší ZUŠ, jsme konečně dospěla do toho nejvyššího, kde se diskutovalo – a hučelo to zde doopravdy jako v úle. Na programu byl totiž ÚL kladenské skupiny V.A.D. a dostavil se i samotný autor, režisér a protagonista Jan Červený alias Kazimír Lupinec. Z diskuse, která velmi dopodrobna rozebírala před dvě hodiny (!) různé aspekty hry, inscenace, ale i problematiky včelařství, generačních rozdílů pohledu nejen na divadlo, ale na celý

svět a světaběh, a spoustu dalších problémů, jsem si odnesla nejen příjemný dojem, že jsem se ocitla mezi poučenými lidmi, kterým jde o divadlo, a jsou připraveni o něm diskutovat do roztrhání těla. Dozvěděla jsem se ovšem i o starých a nových metodách včelaření (čipování a sledování rojů prostřednictvím GPS, o tom, jak se toto hobby dědí (Kazimír Lupinec přiznal, že v jejich rodině se to předává v opačném gardu „syn to rozjel, já to převzal a teď to chci předat otci, protože nemám čas“).

Všichni se ovšem shodli v tom, že zrovna původní hry kladenského V.A.D. mohou být velkou inspirací pro profesionální divadla. V diskusi se také došlo k tomu, že mnohé, co se nám – starším a pokročilým zdá logické a vtipné, mladším lidem už nic (moc) neříká. Diskutéři se shodli na tom, že v tomto případě hraje podstatnou roli životní zkušenost. A zavzpomínalo se na to, jak jsme kdysi byli zvyklí – kvůli zakódovaným politickým vzkazům a narážkám – v inscenacích číst mezi řádky. A že to nejmladší generace divadelních diváků neumí, protože to nepotřebuje.

Jana Soprová

Jiráskův Hronov jako vzdělávací instituce / 2. část

Klub mladých divadelníků byl organizovaný tehdejší Ústavem pro kulturně výchovnou činnost ve spolupráci s ČÚV SSM. První lektorkou se stala Jindra Delongová a prvním vedoucím JUDr. Zdeněk Kokta, který se podílel na koncipování tvořivé dílny spojené s diskuzemi o představeních, ale také sám přednášel o historii a vývoji českého divadla. Hned v následném ročníku se lektorské obsazení rozšířilo. Lektory byli Antonín Bašta, Soňa Pavelková a Václav Kotva. V dalším ročníku nahradil V. Kotvu František Laurin. Lektori se drobně obměňovali, nicméně Bašta a Pavelková nevynechali ani jednou až do 53. ročníku JH v roce 1983 včetně.

V roce následujícím došlo k výrazné změně, z jednoho semináře byly čtyři, vedené profesionálními režiséry Jiřím Fréhárem, Miroslavem Krobem, Karlem Křížem a Ivanem Rajmontem. Tahle lektorská sestava vydržela až do roku 1987. Klub byl po celá ta léta až do roku 1991 ve Velkém Dřevíči, zvyšovaly se počty jeho frekventantů a zase klesaly, měnilo se lektorské obsazení.

Se změnou Jiráskova Hronova z činoherní přehlídky na mezidruhovou se od roku 1991 Klub mladých divadelníků postupně proměňoval a ona mezidruhovost se více a více promítala i do zaměření seminářů a dílen. V roce 1991 jsem měl klub poprvé na starost, pracovalo v něm tehdy 47 posluchačů v pěti seminářích. Semináře přibývaly téměř s každým dalším ročníkem a spolu s nimi počty frekventantů. Narostly až do dimenze vzdělávacího molochu s více jak 300

frekventanty v 17 seminářích a dílnách. V lektorských týmech se postupně objevovala další věhlasná jména: Jan Borna, Marek Bečka, Jan Císař, Jarmila Černíková-Drobná, Rudolf Felzmann, Daniela Fischerová, Miloslav Klíma, Jakub Korčák, Otomar Krejča, Silvester Lavřík, Petr Lébl, Radovan Lipus, Václav Martinec, Roman Polák, Milan Schejbal, Peter Scherhauser, Vladimír Štefko, František Štěpánek, Jan Vedral, Ivan Vyskočil, Ján Zavarský a mnoho dalších.

Klub byl po čase přejmenován na Klub (nejen)

Vzpomínání

mladých divadelníků, neboť zájem o semináře projevovali nejen mladí. S organizací to nebylo vůbec jednoduché, zejména pokud šlo o získávání potřebných prostor pro práci seminářů. Místní pořadatelé neviděli rádi, že počty seminaristů stále narůstají a musejí řešit obstarání dalších a dalších prostor. Zvyšovaly se také logicky náklady na lektoři a jejich ubytování, přičemž účastnické poplatky se pohybovaly v letech 1991–1994 od 250 do 450 Kč (stravování si zajišťovali seminaristé na vlastní náklady). Časem se tento problém při dalším nárůstu počtu seminaristů vyřešil zvýšením účastnických poplatků, což souviselo i s tím, že pro větší počet účastníků klubu bylo nezbytné zajistit společné stravování ve školní jídelně, neboť by se sotva mezi koncem semináře a začátkem

představení někde v restauračním zařízení dočkali oběda a v pauzách mezi představeními večere. Problém se získáním potřebných prostor přestal existovat za starostky Hany Nedvědové a vedoucí kulturního střediska Marcely Kollertové. Po dlouhých letech, kdy jsme se nemohli domoci vstupu do ZŠ na náměstí, neboť se vždy o prázdninách ve škole něco opravovalo, se tento ideální prostor ve středu města otevřel jak pro výuku, tak pro ubytování seminaristů. Mohli jsme opustit vzdálenější ZŠ ve Zbečnicku, respektive ve Velkém Dřevíči.

Když se počty seminaristů blížily k číslu 300, nastala další svízele, a sice ta, že v některých hracích prostorech nezbývaly místa pro ostatní účastníky festivalu. Celá léta jsem totiž trval na tom, že seminaristé by měli vidět všechny inscenace hlavního programu, neboť jsem to považoval za nedílnou součást jejich vzdělávání. Na organizátorech jsem pro ně požadoval dodat vstupenky přednostně. I to se nakonec různými opatřeními podařilo postupně vyřešit.

Těch problémů k řešení bylo v souvislosti s klubem daleko víc. Některé jsem vytěsnil, jiné přetrvávají dodnes. Pracovní úsilí, které bylo nutné vynaložit k tomu, aby se stal JH vzdělávací institucí nezanedbatelného rozsahu, se vyplatilo nejméně v tom, že festival začali navštěvovat ve větší míře mladí lidé a posléze i jejich děti. Bez nich by JH nebyl takovým, jakým je. Pamětníci mého věku by ho nezachránili.

Milan Strotzer

Ostře sledovaný Císař

Jak se jistě všichni dlouholetí účastníci Jiráskova Hronova shodnou, profesora Jana Císaře v mozaice Jiráskova Hronova nikdo nenahradí. I proto je tu letos s námi alespoň symbolicky. S dlouhým předstihem byla připravována vzpomínková akce pod názvem Jan Císař Gurmán života a divadla, která se uskuteční dnes od 16.15 hodin v Sále Josefa Čapka. Program, v němž bude připomenut pan profesor v nejrůznějších podobách, včetně aktivní účasti na některých inscenacích amatérského divadla, je postaven především na live vzpomínání divadelníků, kteří nám odhalí šíři divadelních zájmů profesora Císaře. Průvodcem bude René Levínský, mezi hosty vystoupí mj. Milan Schejbal, Vladimír Hulec, Radka Hrdinová, Alena Zemančíková, Saša Gregar, Lenka Lázňovská, Jan Červený a Lenka Huláková, Ivo Kristián Kubák. Přítomna bude i paní Mirka Císařová. Vzhledem k zájmu o tuto akci bude část auditoria zaplněna zvanými hosty – ať už z řad amatérských a profesionálních tvůrců, tak ze Sdružení východočeských divadelníků. A dále se do sálu dostanou i další zájemci (kapacita ovšem není nekonečná). Ale pokud se na vás nedostane, nemusíte zoufat. Můžete být přítom zprostředkovaně, a sledovat dění v sále na obrazovce ve foyeru Čapkovy sálu, ale také prostřednictvím streamu na facebooku JH a poté v záznamu na youtube kanálu Jiráskova Hronova na svém počítači.

red

Velký Otec Jiráskova Hronova

Kdosi chytrý řekl, že žádná psychotherapeutická léčebna nefunguje, nemá-li v týmu Velkou Matku, nejlépe starou ženu typu vědma, u níž každý najde ochranu.

Napadá mě, že žádný festival nefunguje, nemá-li svého Velkého Otce, imponující figuru, pamětníka a strážce oboru. Jiráskův Hronov to štěstí měl. Profesor Císař se nad ním klenul celá desetiletí. Byl nepřehlédnutelný, jeho úsudek byl pevný a neuvěřitelně mnoho věděl o divadle. Fosilní sloupky, které psával pro Zpravodaj, bylo potěšení číst.

Jan Císař je s námi

Osobní vzpomínka: Můj muž špatně slyší a o to hluchěji se směje. Navíc má vstřícnou, až dětskou ochotu se zasmát, takže jeho hurónský smích často otrásal hledištěm. Měla jsem obavu, že to pana profesora ruší. Ale on nás jednou zastavil a velmi srdečně řekl: Pane Jindřichu, vy jste ten nejlepší divák celého Hronova. Tím vstoupil do mého srdce a už tam zůstane.

Daniela Fischerová

(spisovatelka, dramatička, publicistka a pedagoga, častá účastnice Jiráskova Hronova, vedoucí seminářů Nonverbální komunikace)

Uvidíme, uslyšíme...

Středa 4. 8. 2021

Hlavní program

16.15 Sál Josefa Čapka 120'
Vzpomínkový večer
Jan Císař – Gurmán života a divadla

14.15 a 15.15 a 18.15 a 19.15
a 20.15 a 21.15 Myšárna 20'
Hana Voříšková
Přesýpání

17.00 a 15.00 a 19.00 a 21.00 Jiráskovo divadlo 55'
Šediny z dědiny, Most
Její Pastorkyňa

Doprovodný program

9.00–12.00 před rodným domkem A. Jiráska
Přijďte si vyzkoušet, jak se obraz tvoří
Dílnička navazuje na výstavu Jakuba Truhláře:
Šablony, příběh obrazu vrstva za vrstvou

10.00 Knihovna E. Hostovského
6. hronovské stopování
– stopování se skřítkem Neznámkem

13.00–14.00 náměstí Čs. armády
Festivalové minuty

14.00–14.45 náměstí Čs. armády
Žonglerské vystoupení – Kejkliři Ovce

15.00–15.45 park A. Jiráska – velká stage
Zlatá husa Buchty a loutky, Praha

16.00–17.30 park A. Jiráska – malá stage
Hovory s pivem Experiment, Praha

18.00–19.15 park A. Jiráska – malá stage
Ductus Deferens Ductus Deferens, Praha

20.00–21.00 park A. Jiráska – velká stage
avaroM dnaBseulB – koncert

22.00–23.00 park A. Jiráska – velká stage
Tortharry – koncert

 Zpravodaj
91. Jiráskova Hronova 2021

Vydává organizační štáb.

Redakce: Jana Soprová (šéfredaktorka),
Jitka Šotkovská, Martin Rumler, Jan Švácha,
Vladimír Hulec, Michal Zahálka (redaktoři),
spolupracovnice redakce Veronika Matúšová,
Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).

Neprošlo jazykovou korekturou.

Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.info>

E-mail: jasop@centrum.cz

Putování po hronovském kraji

Redakce Zpravodaje mě letos požádala o osm turistických výletů do okolí Hronova. O mně se totiž ví, že jsem kromě divadla též milovníkem pěšího máchovského putování po kraji, k němuž mě za ta léta, co jezdím na Jiráskův Hronov, poutá velká láska. Je to kraj zá-
dumčivý, hlubokých lesů, stolových hor, skalnatých zákoutí, zázračných studánek, po němž je rozeto mnoho skromných i okázalých skvostů barokní architektury. A také kraj prostoupený literárním odkazem minulosti. Stojí za to se po něm porozhlédnout a objevit jeho krásu.

Radmila Hrdinová

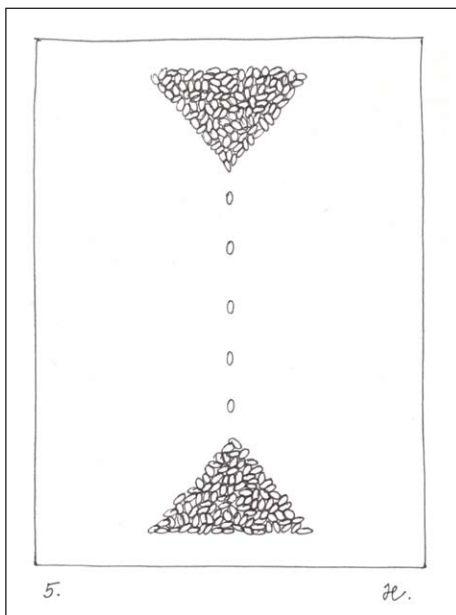
Trocha poezie...

Avantgardní

V letních šatech, v letním kině
avantgardní umělkyně
klopí svoje čtyři decky
zaručeně umělecky

Eva Suková

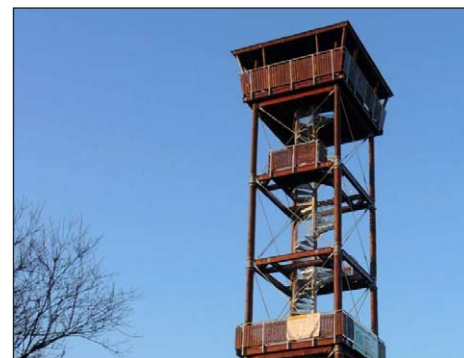
Jiráskův Hronov Den pátý

Kresba: Hana Voříšková

Putování páté: Rozhledna Na Signálu

Dřevěná rozhledna na kopci Signál (501 m.) stojí od roku 2014 u obce Horní Radechová. Vede na ni 125 schodů, ale stojí za to je vyšlápnout, vyhlídka na Ostaš, Broumovské stěny, při větším štěstí i na Krkonoše, Orlické hory a Kralický Sněžník stojí za to. Dostanete se k ní po červené značce, tzv. Jiráskově cestě, od hronovského nádraží (3 km). Je to pravda do kopce, ale tak už to s rozhlednami bývá. V blízkosti rozhledny vede linie předválečného opevnění, některé z bunkrů jsou přístupné. Vrátit se lze po žluté značce přes Velké Poříčí (2 km) až do Hronova (další 3 km). Anebo můžete od rozhledny pokračovat 1,7 km do Pavlišova na oběd v hostinci U Vlčků. Odtud se můžete vrátit buď k rozhledně, anebo nezačnou lesní cestou přímo do Velkého Poříčí k autobusové zastávce Železná. Pro zdatnější lze dokončit červenou hřebenovku až do Náchoda (5 km) a odtud do Hronova autobusem nebo vlakem.

Rozhledna Na Signálu

Bubnová po druhé zakázáno!

Do rubriky „Vztyčený prst“ přidáváme další upozornění. Radujte se, veselte se v Tritonu, ale uveďte si, že jsou i v Hronově lidi, kteří touto dobou spí nebo chtějí spát. A tak by hluk spojený s popíjením neměl být zbytečně intenzivní. Objeví se stížnosti zejména na bubnování, které opravdu lidem nedá spát. A vězte – což taky není nic nového – že od dvou hodin do šesti je noční klid.

red

Pomluva – rozlitý inkoust.
Utřeš, očistíš, a skvrna přece zůstane.

A. Jirásek